

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**ΟΙ ΑΝΤΙΑΗΨΕΙΣ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΩΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΤΗΣ
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ, ΑΝΙΧΝΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑ
ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΑΤΗΣ**

του

ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Οδυσσέας Παυλάτος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στην
Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Οκτώβριος 2021

Αφιερώνεται στην οικογένειά μου,

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Σε αυτό το σημείο, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που συνετέλεσαν στην εκπόνηση αυτής της εργασίας, ο καθένας με τον τρόπο του.

Πρωτίστως, να ευχαριστήσω τους καθηγητές του προγράμματος για τις γνώσεις που μου παρείχαν κατά τη διάρκεια του κύκλου σπουδών.

Έπειτα, τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου, κ. Παυλάτο Οδυσσέα, για την άμεση ανταπόκρισή του κάθε φορά που τον χρειαζόμουν καθώς και για την καθοδήγηση και την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε ώστε να έχουμε το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω γονείς, συγγενείς και φίλους που μου συμπαραστάθηκαν και μου έδωσαν κουράγιο και δύναμη καθ' όλη την διάρκεια του μεταπτυχιακού προγράμματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο πρωταρχικός στόχος αυτής της μελέτης είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών όσον αφορά τις ευθύνες τους σχετικά με την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά απάτης. Επιπλέον, η μελέτη διερευνά τις διαδικασίες που ακολουθούν εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές για τον εντοπισμό απάτης κατά τη διάρκεια ενός ελέγχου. Αυτή η μελέτη περιλαμβάνει μια έρευνα 129 ελεγκτών στην Ελλάδα. Η έρευνα ανέδειξε πως το μόνο δημογραφικό στοιχείο που σχετίζεται με στατιστικά σημαντικό τρόπο με την ενεργητικότητα των ελεγκτών είναι το φύλο, με τις γυναίκες να αναδεικνύονται πιο δραστήριες από τους άντρες. Επιπλέον, αναδείχθηκαν 6 στατιστικά σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ της ενεργητικότητας και κάποιων αντιλήψεων των ερωτηθέντων. Πιο συγκεκριμένα, φάνηκε πως όσο περισσότερο νοιάζονται οι ελεγκτές για θέματα απάτης, όσο περισσότερες αρμοδιότητες θεωρούν πως έχουν ως ελεγκτές και όσο περισσότερο αγαπούν το επάγγελμά τους, τόσο πιο υψηλά επίπεδα ενεργητικότητας εμφανίζουν.

Λέξεις κλειδιά: Ελεγκτές, Απάτη, Ελλάδα

ABSTRACT

The primary objective of this study is to investigate internal and external auditor perceptions regarding their responsibilities related to preventing, detecting, and reporting fraud. Moreover, the study explores the procedures that internal and external auditors follow to detect fraud during an audit. This study features a survey of 129 auditors in Greece. The research showed that the only demographic element that statistically significantly correlates with the activity of auditors is gender, with women emerging as more active than men. In addition, 6 statistically significant correlations emerged between the activity and some perceptions of the respondents. More specifically, it appeared that the more auditors care about fraud, the more responsibilities they feel they have as auditors and the more they love their profession, the higher their levels of activity.

Key words: Auditors, Fraud, Greece

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1 Εισαγωγή	1
1.2 Κίνητρο Έρευνας.....	2
1.3 Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα.....	3
1.4 Συνεισφορά της Έρευνας.....	3
1.5 Δομή Διπλωματικής Εργασίας.....	4
2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	5
2.1 Εισαγωγή	5
2.2 Απάτη: Ορισμός.....	5
2.3 Η Ύπαρξη της Απάτης.....	6
2.4 Ανίχνευση της Απάτης: Ο Ρόλος των Εσωτερικών Ελεγκτών	10
2.5 Ανίχνευση της Απάτης: Ο Ρόλος των Εξωτερικών Ελεγκτών	12
2.6 Σύνοψη.....	14
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	15
3.1 Εισαγωγή	15
3.2 Σκοπός της Έρευνας	15
3.3 Ερευνητικό Μέσο	16
3.4 Τεχνική και Ερευνητικό Δείγμα	16
3.5 Ανάλυση Αξιοπιστίας	17
3.6 Επεξεργασία Στοιχείων για Ανάλυση.....	18
4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	19
4.1 Περιγραφική Στατιστική.....	19
4.1.1 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά και Χαρακτηριστικά της Εταιρείας.....	19
4.1.2 Αντίκτυπος της Απάτης στους Χρήστες των Λογιστικών Πληροφοριών	25
4.1.3 Ρόλος των Ελεγκτών στην Πρόληψη και Ανίχνευση της Απάτης.....	27
4.1.4 Ενεργητικότητά των Ελεγκτών στην Αναζήτηση της Απάτης.....	36
4.2 Επαγωγική Στατιστική.....	39
4.2.1 1 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα	40
4.2.2 2 ^ο Ερευνητικό Ερώτημα	41
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	43
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	45
6.1 Οι Αντιλήψεις των Ελεγκτών για τον Ρόλο τους στην Πρόληψη, Ανίχνευση και Αναφορά της Απάτης	45

6.2 Οι Αντιλήψεις των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών Σχετικά με τον Ρόλο τους στην Πρόληψη, Ανίχνευση και Αναφορά της Απάτης στην Ελλάδα	46
6.3 Μέθοδοι που Ακολουθούνται για την Ανίχνευση της Απάτης στην Ελλάδα: Οι Αντιλήψεις των Ελεγκτών	47
6.4 Οι Αντιλήψεις των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών Σχετικά με την Δραστηριοποίησή τους στην Ανίχνευση της Απάτης στην Ελλάδα	48
6.5 Περιορισμοί της Έρευνας	49
6.6 Μελλοντική Έρευνα: Προτάσεις	50
7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ	51
8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	58
8.1 Συνοδευτική Επιστολή.....	58
8.2 Ερωτηματολόγιο	60
8.2.1 Ενότητα 1 ^η : Πληροφορίες σχετικά με τους ερωτηθέντες και τις εταιρείες που εργάζονται.....	60
8.2.2 Ενότητα 2 ^η : Οι αντιλήψεις του ελεγκτή για τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών. Παρακαλώ προσδιορίστε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας σχετικά με τις παρακάτω προτάσεις από την πλευρά της θέσης που κατέχετε.	61
8.2.3 Ενότητα 3 ^η : Οι αντιλήψεις των ελεγκτών για τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης. Παρακαλώ πολύ προσδιορίστε τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις από την πλευρά της θέσης που κατέχετε.....	62
8.2.4 Ενότητα 4 ^η : Οι αντιλήψεις του ελεγκτή σχετικά με την ενεργητικότητά του στην αναζήτηση της απάτης. Παρακαλώ πολύ προσδιορίστε τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις από την πλευρά της θέσης που κατέχετε.....	63

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγή

Ο έλεγχος εφαρμόζεται για την πιστοποίηση της λογοδοσίας και της λειτουργίας μιας επιχείρησης και, ως εκ τούτου, μπορεί να αποτελέσει λύση στο υπηρεσιακό πρόβλημα (Stirbu et al., 2009). Ο υποχρεωτικός έλεγχος έχει ως αποστολή την επικύρωση των οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών ή των δημόσιων οντοτήτων. Ο έλεγχος εξασφαλίζει στα ενδιαφερόμενα πρόσωπα, όπως οι επενδυτές και οι μέτοχοι, άποψη σχετικά με την ορθότητα των εταιρικών λογαριασμών. Συνεπώς, οι υποχρεωτικοί έλεγχοι συντελούν στην εύρυθμη λειτουργία των αγορών, δεδομένου ότι ενισχύουν την εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2021). Υπάρχουν αρκετοί ορισμοί της εξαπάτησης και ένας από αυτούς προκύπτει από τα International Standards on Auditing (Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου). Τα ISA 240 προσδιορίζουν την απάτη ως μια εκούσια ενέργεια που διαπράττεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα τα οποία αποτελούν είτε στελέχη της διοίκησης ή είναι αρμόδια για τη διοίκηση, είτε είναι εργαζόμενοι της εταιρείας ή τρίτα πρόσωπα, που εφαρμόζουν παραπλάνηση για να αποκομίσουν ένα αθέμιτο ή λαθραίο πλεονέκτημα.

Οι ελεγκτές αποτελούν τα όργανα που επιδιώκουν να ανιχνεύσουν κάθε παραβατική συμπεριφορά που λαμβάνει χώρα εντός της εταιρείας. Βασική μέριμνα των ελεγκτών είναι να πιστοποιούν και να εγγυώνται ότι οι οικονομικές καταστάσεις που εκδίδονται από τις εταιρείες στερούνται ουσιωδών σφαλμάτων και ανακρίβειών. Ένα άρτια δομημένο και οργανωμένο σύστημα ελέγχου που ενεργεί βάσει των Ελεγκτικών Προτύπων και τηρεί σε κάθε περίπτωση τους καθιερωμένους Κώδικες Δεοντολογίας είναι σε θέση να περιορίσει τον ενδεχόμενο κίνδυνο απάτης και να εντοπίσει απάτες που ενδεχομένως έχουν διαπραχθεί από τα διοικητικά στελέχη της υπό έλεγχο επιχείρησης (Νικολαΐδου, 2017). Ο Page (2014) υποστήριξε πως η εμπιστοσύνη που αποκτά ένας ελεγκτής δεν είναι αντικειμενική και εξαιτίας διαφόρων συντελεστών δεν δύναται να είναι ολοκληρωτικά δεδομένη. Οι συντελεστές αυτοί περιλαμβάνουν, εκτός των άλλων, την έλλειψη δυνατότητας του ελεγκτή να μελετήσει όλα τα δεδομένα, τον μειωμένο αριθμό των ελεγκτικών αποδείξεων, όπως επίσης και τις ανασφάλειες σχετικά με το μέλλον. Το χάσμα προσδοκιών συνιστά την ασυμφωνία μεταξύ των προσδοκιών

των ελεγκτών για τις ενέργειές τους και των προσδοκιών των μη ελεγκτών για τους τελευταίους και τις ενέργειές τους (Sidani, 2007; Zhang, 2007; Φίλιου, 2021).

Οι λογιστές και οι εμπειρογνώμονες του χώρου, στην προσπάθειά τους να καλύψουν το χάσμα των προσδοκιών, επισήμαναν τις πηγές και θεσμοθέτησαν μερικά ελεγκτικά πρότυπα που αποκαλούνται από κοινού "Διερεύνηση της απάτης κατά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων". Τα πρότυπα αυτά είναι τα SAS 53, 54, 58, 59, 82 και 92 και τα οποία αναγνωρίζουν αυξημένη ευθύνη στον ελεγκτή. Το 2002, η IAASB (Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου και Προτύπων Διασφάλισης) εξέδωσε το ISA 240, το οποίο ρυθμίζει την υποχρέωση των ελεγκτών να διερευνούν την απάτη στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων. Το εν λόγω πρότυπο τροποποιήθηκε επανειλημμένα έως το 2009, όταν το σχέδιο "Ευθύνες των ελεγκτών σχετικά με την απάτη στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων" ετέθη σε εφαρμογή.

1.2 Κίνητρο Έρευνας

Υπάρχουν ποικίλοι λόγοι, για τους οποίους η Ελλάδα αποτελεί χρήσιμο παράδειγμα της εν λόγω έρευνας. Καταρχάς, οι ελεγκτές στην Ελλάδα καθοδηγούνται από τα ISA 240 (Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου). Τα εν λόγω πρότυπα επιβάλλουν στους ελεγκτές να τηρούν επαγγελματική στάση επιφυλακτικότητας στην εκτέλεση των καθηκόντων τους και ειδικότερα στην αξιολόγηση των κινδύνων σημαντικού λάθους που προέρχεται από δόλο. Κατά τον Goodwin (2004), μια επιχειρηματική σχέση με εξωτερικούς ελεγκτές και τα διάφορα στοιχεία ενός εσωτερικού ελέγχου ενδέχεται να διαφοροποιούνται από πελάτη σε πελάτη. Οι Martinis et al. (2011) ανακάλυψαν ότι οι αποκλίσεις ανάμεσα στις χώρες δύναται να επιδρούν στις προβλέψεις κινδύνου του πελάτη και στις μετέπειτα στρατηγικές σχεδιασμού του ελέγχου και, ως εκ τούτου, να έχουν επιπτώσεις στην όλη υπόσταση του εξωτερικού ελέγχου. Ένεκα των εν λόγω διαφορών, οι Martinis et al. (2011) εισηγήθηκαν ότι, ανεξάρτητα από την ύπαρξη συνοχής των ελεγκτικών προτύπων παγκοσμίως, οι αποφάσεις ελέγχου οφείλουν να διαμορφώνονται ανά χώρα.

1.3 Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα

Παρόλη την εκτενή έρευνα για την απάτη στις προηγμένες χώρες (π.χ. Rezaee, 2004; Alleyne & Howard, 2005; Bierstaker et al., 2006; Hassink et al., 2010; Holm et al., 2012), δεν υπάρχει επαρκής βιβλιογραφία όσον αφορά τη χώρας μας. Ως εκ τούτου, στόχος της παρούσας έρευνας αποτελεί η εξέταση των αντιλήψεων των ελεγκτών αναφορικά με την ύπαρξη αδιαφάνειας στην Ελλάδα. Η συγκεκριμένη έρευνα καλύπτει επίσης την εξέταση στις αντιλήψεις των εσωτερικών και των εξωτερικών ελεγκτών ως προς τις αρμοδιότητές τους για την πρόληψη και τον εντοπισμό της λογιστικής απάτης. Επιπλέον, αποσκοπεί στη μελέτη του ποσοστού, στο οποίο, οι εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται στην ανίχνευση της απάτης κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Ως εκ τούτου, επιχειρεί να δώσει απαντήσεις σε δύο αλληλοσυνδεόμενα μεταξύ τους ερευνητικά ερωτήματα. Τα ερωτήματα αυτά είναι τα ακόλουθα:

- Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ελεγκτών και ο τύπος και το μέγεθος της επιχείρησης στην οποία εργάζονται σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητάς τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;
- Οι αντιλήψεις των ελεγκτών αναφορικά με τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών και τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητάς τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;

1.4 Συνεισφορά της Έρευνας

Η συγκεκριμένη έρευνα διαχωρίζεται από προηγούμενες αντίστοιχες έρευνες. Η διενέργειά της κατά τη διάρκεια της πανδημίας επέτρεψε την ανάλυση των νέων δεδομένων που δημιουργήθηκαν από τις αλλαγές στις συνθήκες εργασίας των ελεγκτών, οι οποίες κατ' επέκταση οδήγησαν σε αλλαγές των αντιλήψεών τους όσον αφορά την πρόληψη, ανίχνευση και αναφορά της οικονομικής απάτης.

1.5 Δομή Διπλωματικής Εργασίας

Προκειμένου να μελετηθούν τα ζητήματα που προαναφέρθηκαν, η έρευνα είναι δομημένη σε μια αλληλένδετη ακολουθία ενοτήτων. Το Κεφάλαιο 2 παρέχει μια επισκόπηση της σημαντικής βιβλιογραφίας. Το Κεφάλαιο 3 απεικονίζει τον ερευνητικό σχεδιασμό και τις σχετικές μεθόδους λήψης δεδομένων. Στο Κεφάλαιο 4 εξετάζονται τα εμπειρικά αποτελέσματα των σχετικών αναλύσεων. Εν τέλει, το Κεφάλαιο 5 διευρύνει τα πορίσματα και παρέχει μια πρόσθετη συζήτηση, διατηρώντας παράλληλα την περιγραφή των περιορισμών του, προσδιορίζει τους τρόπους μιας περαιτέρω έρευνας και διατυπώνει κάποιες τελικές προτάσεις.

2. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Το κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης περιγράφει τις θεμελιώδεις ιδέες του εν λόγω εγχειρήματος, που είναι η απάτη και ο ρόλος των ελεγκτών στην πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά αυτής. Σε πρώτη φάση, παρατίθενται οι ποικίλοι ορισμοί που αποδίδονται στην τελευταία, όπως επίσης οι επιμέρους πτυχές που μπορεί αυτή να λάβει. Στη συνέχεια περιγράφεται το μοντέλο της αξιολόγησης των κινδύνων και αναγράφονται οι δύο κατηγορίες ευκαιριών για τη διενέργεια απάτης. Κατόπιν, αναλύεται ο ρόλος των εσωτερικών ελεγκτών στον εντοπισμό της απάτης. Καταρχάς, γίνεται μνεία στα Διεθνή Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου και στις ευθύνες των εσωτερικών ελεγκτών. Επίσης, επισημαίνεται ο ρόλος του εσωτερικού ελέγχου στην αποτροπή και διαπίστωση της απάτης. Στο κεφάλαιο αυτό, τέλος, αναλύεται ο ρόλος των εξωτερικών ελεγκτών στην εξιχνίαση της απάτης και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη συνεργασία μεταξύ εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών κατά τη διενέργεια ενός ελέγχου.

2.2 Απάτη: Ορισμός

Απάτη, σε γενικές γραμμές, θεωρείται μια εσκεμμένη παραπλανητική πράξη που αποσκοπεί στο να αποκομίσει ο δράστης παράνομο κέρδος ή να στερήσει από το θύμα το δικαίωμά του. Τα είδη απάτης περιλαμβάνουν τη φορολογική απάτη, την απάτη με πιστωτικές κάρτες, την τραπεζική απάτη, την απάτη με τίτλους και την πτώχευση (James, 2021). Η δόλια δραστηριότητα ενδέχεται να διενεργείται από ένα άτομο μεμονωμένο, από μία ομάδα ατόμων ή ακόμα και από ολόκληρο το δυναμικό της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, η Αμερικανικό Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (AICPA) (2002), με το ελεγκτικό πρότυπο 99 (SAS No. 99, 2002), προσδιορίζει την απάτη ως εσκεμμένη ενέργεια που οδηγεί σε ουσιαστική παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων που ελέγχονται. Επιπλέον, η ACFE (Association of Certified

Fraud Examiners) (1996) προσδιορίζει την απάτη ως την εκούσια κατάχρηση ή υπεξείρεση απασχολούμενων οργανωτικών πηγών ή περιουσιακών στοιχείων με στόχο το ατομικό όφελος.

Επιπλέον, σύμφωνα με τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) (2012) και το Διεθνές Πρότυπο Ελέγχου 240, η «απάτη» ορίζεται ως μια εκ προθέσεως πράξη από ένα ή περισσότερα πρόσωπα από τη διοίκηση, εκείνων που είναι επιφορτισμένοι με την διακυβέρνηση, από εργαζόμενους ή από τρίτα μέρη, η οποία πράξη ενέχει τη χρήση εξαπάτησης για την απόκτηση ενός μη δίκαιου ή παράνομου πλεονεκτήματος.

Ο Nickolas (2021), επίσης, υποστηρίζει ότι λογιστική απάτη είναι η σκόπιμη χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων για τη δημιουργία ψευδούς εικόνας της εταιρικής οικονομικής κατάστασης. Σε κάθε περίπτωση, ένας υπάλληλος, λογιστής ή ο ίδιος ο οργανισμός, εμπλέκεται, με στόχο την παραπλάνηση των μετόχων, του επενδυτικού κοινού και της αγοράς. Μια εταιρεία μπορεί να παραποιήσει τις οικονομικές της καταστάσεις υπερεκτιμώντας τα έσοδά της, μη καταγράφοντας έξοδα και αποκρύπτοντας την πραγματική εικόνα των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεών της.

Η απάτη λογίζεται ως αδίκημα και πλήττει όλους τους επιχειρηματικούς τύπους, ασχέτως του τρόπου με τον οποίο προσδιορίζεται (Hillison et al., 2000). Συνεπώς, οι Chau και Yuen (2011) διαπίστωσαν ότι οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πιστεύουν ότι η αποκάλυψη της απάτης οφείλει να αποτελεί τον πρωτεύοντα σκοπό του ελέγχου.

2.3 Η Ύπαρξη της Απάτης

Η απάτη είναι ένα έγκλημα που πλήττει το σύνολο των επιχειρήσεων στις οποίες ασκείται, ασχέτως του τομέα δραστηριοποίησής τους ή του μεγέθους τους (Burnaby et al., 2009; Beasley et al., 2010). Οι επιχειρήσεις κατά κύριο λόγο έρχονται αντιμέτωπες με την απάτη και τη διαφθορά που πηγάζουν από το ίδιο το εσωτερικό περιβάλλον του φορέα και ειδικότερα από το ίδιο το διοικητικό και μη προσωπικό (Phua et al., 2010). Κατά τον James (2003), προκειμένου οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αποδεχθούν τις οικονομικές καταστάσεις ως ορθές και αξιόπιστες, πρέπει να βεβαιωθούν ότι κάθε έκνομη δραστηριότητα που συντελείται εντός του οργανισμού εμποδίζεται εντελώς και ουσιαστικά ή ότι όταν επιχειρείται κάτι τέτοιο εντοπίζεται και αναφέρεται. Βάσει των Alleyne και Howard (2005) και των O'Reilly-Allen και Zikmund (2013), το στοιχείο που διακρίνει τους οργανισμούς που

εμπλέκονται σε παράνομες δραστηριότητες, όπως η υπεξαίρεση, η κατάχρηση περιουσιακών στοιχείων και η χειραγώγηση των οικονομικών καταστάσεων, είναι η έκπληξη των διευθυντικών στελεχών τόσο για την παρουσία της εν λόγω δραστηριότητας όσο και για την αδυναμία των ελεγκτών να την ανιχνεύσουν και να την αναδείξουν.

Οι περιπτώσεις της Enron, της HealthSouth και της Worldcom αποτελούν γνωστά παραδείγματα παραβατικής δράσης. Τα ανωτέρω παραδείγματα αποδεικνύουν ότι η απάτη δύναται να πλήξει έναν φορέα αρνητικά με ποικίλους τρόπους, δηλαδή να θίξει τη φήμη του, να υπονομεύσει την αμοιβαία εμπιστοσύνη των επενδυτών και να καταλήξει στην πτώχευση μεγάλων οργανισμών (Farrell & Franco, 1999; Bishop, 2004; Lee et al., 2008; Biegelman, 2013; O'Reilly-Allen & Zikmund, 2013). Ενδεικτικά παραδείγματα τέτοιων παραβάσεων είναι η σύσταση πλασματικών πιστωτών και ανύπαρκτων προσώπων στη μισθοδοσία, η δημιουργία πολύπλοκων οικονομικών πληροφοριών, αδήλωτα αποθέματα, οι ψευδείς υψηλές πωλήσεις, οι μη εξουσιοδοτημένες διαγραφές, η ανάλυση των χρημάτων της εταιρείας και των μετόχων για προσωπικές δαπάνες και η χειραγώγηση των χρηματοοικονομικών αρχείων για προσωπικές ανάγκες. Το ζήτημα που προκύπτει τελικά λόγω της πολυμορφίας των μεθόδων με τις οποίες μπορεί να εμφανιστεί μια απάτη είναι: "Ποιος είναι αρμόδιος για τον εντοπισμό της;"

Το Αμερικανικό Ινστιτούτο Πιστοποιημένων Ορκωτών Λογιστών (AICPA, 2002) και η Ένωση Πιστοποιημένων Εξεταστών Απάτης (ACFE, 2001) ισχυρίζονται πως η κύρια μέριμνα των Διοικητικών Συμβουλίων και των Επιτροπών Ελέγχου αφορά την ανεξάρτητη εποπτεία της διοίκησης για τον εντοπισμό της απάτης και τον κατάλληλο "τόνο στην κορυφή". Ο "τόνος στην κορυφή" είναι μια έννοια από τον τομέα της λογιστικής και περιγράφει το συνολικό ηθικό πνεύμα ενός οργανισμού, όπως αυτό καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο, την επιτροπή ελέγχου και την ανώτερη διοίκηση. Η τήρηση ενός "τόνου στην κορυφή" θεωρείται από τους ηθικολόγους των επιχειρήσεων ότι συμβάλλει στην πρόληψη της απάτης και άλλων αθέμιτων δραστηριοτήτων. Μέσω της παρουσίας ενός ενδεδειγμένου "τόνου στην κορυφή" η διοίκηση ασκεί έντονη επίδραση στην εκκαθάριση του γενικού χαρακτήρα της διοίκησης σε μια εταιρεία (Cohen et al., 2002).

Οι Chau και Yuen (2011), Lin et al. (2011) και Omar και Abu Bakar (2012) αναφέρουν ότι, η πλειοψηφία των ερευνητών ισχυρίζονται πως οι αρμόδιοι για την υλοποίηση των εσωτερικών ελέγχων, την ενίσχυση των ενδεδειγμένων μέτρων αναφοράς και την έγκριση αξιόπιστων λογιστικών πολιτικών είναι το διοικητικό προσωπικό και όχι οι ελεγκτές. Αντίστοιχα, οι Chau και Yuen (2011) υποστηρίζουν ότι οι διευθυντές και άλλα στελέχη των επιχειρήσεων φέρουν την πρωταρχική ευθύνη για τον εντοπισμό και την αποτροπή της απάτης.

Ο Terzungwe (2012) αναφέρει πως η αναγκαιότητα του ελέγχου και η ύπαρξη αυτού εντός της επιχείρησης είναι ένας μηχανισμός που διασφαλίζει τη λογοδοσία και τη διαχείριση της επιχείρησης. Ο έλεγχος συμβάλλει επίσης στην ελαχιστοποίηση των πιθανών εκούσιων και ακούσιων σφαλμάτων κατά την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων. Βάσει των Saxunova (2012) και Smith et al. (2005), εκτός από την αρμοδιότητα των διοικητικών στελεχών να εντοπίζουν την απάτη, οι ελεγκτές ευθύνονται μερικώς για τον εντοπισμό αυτής εξαιτίας της μορφής της αποστολής τους. Αντίστοιχα, η Krambia-Kapardis (2001) επιχειρηματολογεί πως οι ελεγκτές οφείλουν να εφαρμόζουν το μοντέλο αξιολόγησης κινδύνου όταν επιχειρούν να ανακαλύψουν την απάτη. Το μοντέλο αυτό είναι ένας μηχανισμός για την εκτίμηση του κινδύνου να εκφράσει ο ανεξάρτητος ελεγκτής εσφαλμένη άποψη σχετικά με τις οικονομικές καταστάσεις. Ο εν λόγω κίνδυνος προσδιορίζεται ως ελεγκτικός κίνδυνος. Κατά τα σύγχρονα επαγγελματικά πρότυπα της ελεγκτικής, το μοντέλο είναι συνάρτηση δύο ή εναλλακτικά τριών μεταβλητών, οι οποίες σχετίζονται με τις συνιστώσες του ελεγκτικού κινδύνου. Η αξιολόγηση των συνιστωσών του ελεγκτικού κινδύνου, με γνώμονα τις μεταξύ τους σχέσεις (δηλαδή αν είναι ανεξάρτητες ή όχι), αποτελεί τον κύριο άξονα σχεδιασμού της ελεγκτικής στρατηγικής, στο ευρύτερο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων. Μια ιστορική αναδρομή στα Επαγγελματικά Ελεγκτικά Πρότυπα των ΗΠΑ, καθώς και στα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Λογιστών (IFAC-International Federation of Accountant), δείχνει ότι στο θεωρητικό πλαίσιο εφαρμογής, που προσδιορίζεται από αυτά τα πρότυπα, δεν περιέχονται σαφείς οδηγίες με την πάροδο του χρόνου σχετικά με τη μεθοδολογία της προσέγγισης της μεταβλητής εκτίμησης. Ακόμη, δεν υφίστανται ξεκάθαρες επισημάνσεις ως προς την ανεξαρτησία ή μη των δεσμών των επιμέρους συνιστωσών του ελεγκτικού κινδύνου (Dritsas, 2015). Το εν λόγω μοντέλο αναφέρει ότι η ενδεχόμενη απάτη εκφράζεται ως συνάρτηση τριών συνιστωσών, της εκλογίκευσης (R), της ευκαιρίας (O) και του ατόμου (P) και παίρνει αυτή τη μορφή $Pr(\text{fraud}) = f(R, O, P)$ (Vousinas, 2019). Το μοντέλο ROP διευκολύνει τους ελεγκτές να εντοπίσουν με επιτυχία τα γνωρίσματα της κατάστασης και της ίδιας της επιχείρησης, που δίνουν τη δυνατότητα (O) σε ένα άτομο (P) με κίνητρο και εγκληματική συμπεριφορά να προβεί σε απάτη και κατόπιν να εκλογικεύσει (R) τις δραστηριότητές του (Krambia-Kapardis, 2010).

Οι Hillison et al. (1999) διαπίστωσαν ότι το κλειδί για την αποθάρρυνση των ατόμων από τη διάπραξη καταχρήσεων μπορεί να είναι η ατομική ακεραιότητα των εργαζομένων. Οι συγγραφείς ισχυρίζονται πως τα φυσικά πρόσωπα προβαίνουν σε απάτη αποκλειστικά και εφόσον η αθέμιτη πράξη είναι σύμφωνη με τον προσωπικό τους κώδικα δεοντολογίας. Συμπλήρωσαν επίσης ότι το ενδεχόμενο κατά το οποίο οι εσωτερικοί έλεγχοι εντός του

οργανισμού είναι ασθενείς ή μηδαμινός, όπως και η απόκτηση από τους εργαζομένους ενός ορισμένου κλίματος εμπιστοσύνης εντός των οργανισμών, συνιστούν ευκαιρίες για τη τέλεση απάτης. Ως εκ τούτου, επιχειρηματολογούν ότι οι αποδοτικοί μηχανισμοί ελέγχου δρουν ως μέσο για τον περιορισμό των πιθανοτήτων απάτης.

Όσον αφορά τα ανωτέρω, οι Graycar και Sidebottom (2012) αναλύουν δύο είδη ευκαιριών, τις συστημικές και τις τοπικές. Οι πρώτες πηγάζουν από το πολιτικό και επιχειρηματικό πλαίσιο, που καθορίζει τις δραστηριότητες του οργανισμού. Το εν λόγω πλαίσιο αντικατοπτρίζει την καθιέρωση χαμηλών προτύπων που συνδέονται με τη δεοντολογία και την εντιμότητα. Οι τοπικές ευκαιρίες είναι συγκυρίες που οδηγούν τον εν δυνάμει παραβάτη εγγύτερα στον εκάστοτε στόχο. Συνεπώς, απεικονίζουν την δυνατότητα και την επιθυμία των επικεφαλής του οργανισμού να επέμβουν και να υλοποιήσουν ελέγχους που περιορίζουν τις πιθανότητες απάτης.

Οι Montgomery και Beasley (2002) δήλωσαν πως οι ηθελημένες αοριστίες στις οικονομικές εκθέσεις ενδέχεται να οφείλονται σε ποικίλα οικονομικά συμφέροντα ή πιέσεις που τυχόν λαμβάνει το διοικητικό δυναμικό. Οι εν λόγω πιέσεις δύνανται να προκαλέσουν κάποιες περιβαλλοντικές ή επιχειρηματικές καταστάσεις, που τελικά θέτουν σε κίνδυνο τη χρηματοοικονομική σταθερότητα και την κερδοφορία της επιχείρησης. Οι αισθητές περικοπές στη πελατειακή ζήτηση και η ενδεχόμενη αποτυχία της επιχείρησης ενδεχομένως να συνιστούν δείγματα ενθάρρυνσης ενός προσώπου για εξαπάτηση. Οι ισχυρισμοί αυτοί επιβεβαιώθηκαν από τη μελέτη et των Hillison al. (1999) και των Lou et al. (2009).

Οι Beasley et al. (2010) διαπίστωσαν ότι οι εταιρείες που ενέχονται σε απάτη αντικαθιστούν τους ελεγκτές δύο φορές συχνότερα από αυτές που δεν εμπλέκονται σε τέτοιες υποθέσεις. Οι ερευνητές ισχυρίζονται πως αυτό που θα μπορούσε να συνεισφέρει στην ανίχνευση της ενδεχόμενης σχέσης ανάμεσα στις συνθήκες που οδηγούν σε μετατροπές ελεγκτών και στις καταστάσεις που ευνοούν την απάτη είναι η αναδρομική ανάλυση των αλλαγών των ελεγκτών σε συνάρτηση με γνωστές υποθέσεις απάτης. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή τη σχέση, οι ελεγκτές που δεν ανταποκρίνονται στις αρμοδιότητές τους για τον εντοπισμό και την καταγραφή της απάτης μπορούν να υποβληθούν σε ποινική δίωξη (Bonner et al., 1998).

2.4 Ανίχνευση της Απάτης: Ο Ρόλος των Εσωτερικών Ελεγκτών

Ο ρόλος των Εσωτερικών Ελεγκτών είναι σαφής και ξεκάθαρος: Έχουν ως επαγγελματικό χρέος να προσφέρουν μια αδιάβλητη και αντικειμενική εικόνα. Οφείλουν να είναι αυτόνομοι, χωρίς καμία εμπλοκή στις δραστηριότητες που αξιολογούν, υποβάλλοντας εκθέσεις στο υψηλότερο επίπεδο ενός οργανισμού, όπως τα ανώτερα στελέχη και τους διοικητές αυτού (Chartered Institute of Internal Auditors, 2021).

Τον Οκτώβριο του 2008, το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών εξέδωσε τα Διεθνή Πρότυπα για την άσκηση του Εσωτερικού Ελέγχου (Standards). Τα εν λόγω πρότυπα αναπροσαρμόστηκαν τον Οκτώβριο του 2012 για να προσδιορίσουν τις αρμοδιότητες των εσωτερικών ελεγκτών και τη φύση των εσωτερικών ελεγκτικών δραστηριοτήτων (IIA, 2012). Το Ινστιτούτο Εσωτερικού Ελέγχου, με το πρότυπο 1210.A2, επιβάλλει στους εσωτερικούς ελεγκτές να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσουν τον κώδικα απάτης και τον τρόπο που ο φορέας διευθετεί αυτήν την απειλή. Εντούτοις, το πρότυπο δεν προϋποθέτει ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να διαθέτουν την αντίστοιχη εμπειρία με ένα πρόσωπο για το οποίο η διερεύνηση και η ανίχνευση της απάτης συνιστά βασική αρμοδιότητα. Το Ινστιτούτο απαιτεί επίσης, μέσω των προτύπων 1220.A1, 2120.A2 και 2210.A2, από τους εσωτερικούς ελεγκτές να επιδεικνύουν την προβλεπόμενη επαγγελματική επιμέλεια αξιολογώντας την πιθανότητα σφάλματος, απάτης ή μη τήρησης της νομοθεσίας και υποδεικνύοντας τον τρόπο διαχείρισης των κινδύνων αυτών από το προσωπικό του οργανισμού. Το Ινστιτούτο, τέλος, με το πρότυπο 2410.A1, καθοδηγεί τους εσωτερικούς ελεγκτές να συνεκτιμούν τις απαιτήσεις της ανώτερης διοίκησης, του διοικητικού συμβουλίου και άλλων ενδιαφερομένων προσώπων προκειμένου να εξάγουν τα σχετικά με την οργανωτική απάτη συμπεράσματα. Παράλληλα, τα εν λόγω πορίσματα οφείλουν να βασίζονται σε αξιόπιστα, επαρκή, συναφή και ωφέλιμα δεδομένα.

Κατά τους Richards (2002), Burnaby et al. (2009) και Abbott et al. (2012), τα τμήματα εσωτερικού ελέγχου διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην αποφυγή της απάτης. Συνιστούν την βασική δύναμη για την ανάδειξη και τον έλεγχο των συστημάτων διάπραξης διαφθοράς και κατάχρησης των περιουσιακών στοιχείων. Οι εσωτερικοί ελεγκτές, έστω και αν δεν επιτηρούν τα προγράμματα πρόληψης της απάτης, είναι επιφορτισμένοι με την ανίχνευση των απειλών απάτης και τη συνδρομή στη δημιουργία εξειδικευμένων προγραμμάτων παρακολούθησης για τη μείωση αυτών των κινδύνων. Αντίστοιχα, οι Church et al. (2001) υποστηρίζουν πως όταν

υφίστανται αμφίβολα προγράμματα παροχών, όταν η δηλωθείσα παροχή είναι αυξημένη έναντι της αναμενόμενης ή όταν αυξάνονται οι συμφωνίες μείωσης του χρέους, οι ελεγκτές είναι σε θέση να διακρίνουν παράγοντες κινδύνου για παραπλανητική χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

Το 2008, η Ένωση Πιστοποιημένων Εξεταστών Απάτης εκτίμησε πως οι εσωτερικοί ελεγκτές ανακάλυπταν περισσότερο από το 19% των περιστατικών απάτης (ACFE, 2008). Αυτό το ποσοστό αντιπροσωπεύει δραματική πρόοδο σε σύγκριση με το 9% των υποθέσεων απάτης που ανακαλύφθηκαν από τους εξωτερικούς ελεγκτές (ACFE, 2008). Το 2010, κατά την ACFE (2010), οι εξωτερικοί ελεγκτές ήταν σε θέση να εντοπίσουν μόλις το 4% των περιπτώσεων απάτης. Παρόλα τα σχετικά μικρά ποσοστά, η ACFE (2008) καταλήγει στο συμπέρασμα πως οι υπηρεσίες εσωτερικού ελέγχου είναι οι σημαντικότερες δομές για τον εντοπισμό και τη μείωση κάθε τύπου απάτης. Σε αντιδιαστολή με προγενέστερες έρευνες, η ACFE ισχυρίστηκε ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές διαδραματίζουν σπουδαιότερο ρόλο έναντι του διοικητικού προσωπικού της επιχείρησης σε συγκεκριμένες δραστηριότητες. Κατά τους Burnaby et al. (2009), οι δράσεις αυτές αφορούν την επανεξέταση και τον έλεγχο των εσωτερικών ελέγχων, την επιβράβευση των καταγγελλόντων, τη διενέργεια αιφνιδιαστικών ελέγχων και τη θέσπιση ανοικτών γραμμών απάτης.

Ένας καθοριστικός συντελεστής για να είναι σε θέση μια επιχείρηση να αποβάλει την απάτη και την κατάχρηση και να συντάσσει ορθές οικονομικές καταστάσεις, αποτελεί η λειτουργία ενός αποδοτικού εσωτερικού ελέγχου (Herdman, 2002; Carcello et al., 2005). Οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι σε θέση να εντοπίζουν ευχερέστερα τους δείκτες, κατανοώντας τους επιμέρους τύπους απάτης και την πιθανότητα εμφάνισής τους, έτσι ώστε να τους αντιμετωπίζουν (Perry & Bryan, 1997; Carpenter & Mahoney, 2001; Omar & Abu Bakar, 2012). Ο Chadwick (1995) ισχυρίστηκε πως οι εσωτερικοί ελεγκτές ενδέχεται να είναι διστακτικοί στην αναφορά περιπτώσεων απάτης, παρόλη την παρουσία ενδείξεων. Στοιχεία που δρουν ως ανασταλτικός παράγοντας για την καταγγελία παράνομων ενεργειών είναι ο ενδεχόμενος κίνδυνος απολύσεως και η δυσχέρεια μελλοντικής εξασφάλισης εργασίας ως υπάλληλος εσωτερικού ελέγχου. Οι Norman et al. (2010) μετά από έρευνα καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι διστακτικοί ως προς την αναφορά στοιχείων που δείχνουν πιθανότητα ύπαρξης απάτης καθώς φοβούνται μήπως μειωθεί η ανεξαρτησία τους. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό το δίλημμα, οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν τη δυνατότητα είτε να συνεργαστούν με τους εξωτερικούς ελεγκτές για την αξιολόγηση της απάτης είτε να διερευνήσουν τους δείκτες κινδύνου απάτης (Apostolou et al., 2001). Από τα προαναφερθέντα

προκύπτει ο σπουδαίος ρόλος που διαδραματίζουν οι εξωτερικοί ελεγκτές στον εντοπισμό και την αναφορά της απάτης στον οργανισμό.

2.5 Ανίχνευση της Απάτης: Ο Ρόλος των Εξωτερικών Ελεγκτών

Τα Γενικώς Αποδεκτά Ελεγκτικά Πρότυπα επιβάλλουν στους εξωτερικούς ελεγκτές να ασκούν επαγγελματικό σκεπτικισμό και να εκτιμούν το βαθμό ελέγχου της επικινδυνότητας στη διάρκεια της διαδικασίας σχεδιασμού του ελέγχου (Wallace & Kreutzfeldt, 1991). Βάσει του SAS 99, οι εξωτερικοί ελεγκτές φέρουν την ευθύνη να προσδιορίσουν εάν υπάρχει επαρκής επικοινωνία εντός της ομάδας κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου (Ramos, 2003). Το ISA 240, παρόμοια με τα ΓΑΕΠ (Γενικώς Αποδεκτά Ελεγκτικά Πρότυπα), υποχρεώνει τους εξωτερικούς ελεγκτές να εφαρμόζουν επαγγελματική εκτίμηση κατά την αξιολόγηση του κινδύνου σημαντικού σφάλματος των οικονομικών καταστάσεων που οφείλεται σε αθέμιτη ενέργεια (Moyes et al., 2009). Το Πρότυπο απαιτεί επίσης από τον ελεγκτή να γνωστοποιεί εγγράφως στη διοίκηση οποιαδήποτε αμφιβολία σχετικά με την πιθανότητα απάτης. Σε περίπτωση που αυτή είναι σημαντική ή συμμετέχει η διοίκηση, ο ελεγκτής οφείλει να ενημερώσει την υπεύθυνη εποπτική αρχή, όπως προβλέπει το πρότυπο.

Σύμφωνα με την Krambia-Kapardis (2010), οι εξωτερικοί ελεγκτές αναλαμβάνουν νομικά την αρμοδιότητα να εντοπίζουν και να αναφέρουν την απάτη που προκύπτει από σημαντικές ανακρίβειες. Οι ελεγκτές δέχονται επίσης έντονη πίεση να αναλάβουν νομική ευθύνη για τον εντοπισμό ουσιώδους απάτης, διότι τα πρόσφατα έτη έχει διερευνηθεί ενδελεχώς η ικανότητά τους να ανιχνεύουν σημαντικές ατασθαλίες.

Ο Levitt (1998) και οι McEnroe και Martens (2001), ισχυρίστηκαν ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές, ενεργώντας σαν δημόσιοι επιτηρητές, είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της ακρίβειας των οικονομικών καταστάσεων που πιστοποιούν. Εντούτοις, κατά τον James (2003), ορισμένοι ερευνητές ισχυρίζονται πως αυτό δεν είναι δυνατό, δεδομένου ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές παραμένουν σε μικρό εύρος στις εγκαταστάσεις των εταιρειών που επιβλέπουν και σε συνάρτηση με την ελάχιστη γνώση που έχουν για αυτές, ελαχιστοποιείται η ικανότητά τους για πρόληψη της απάτης. Ως εκ τούτου, οι CPAs (Ορκωτοί Λογιστές) οφείλουν να στηρίζονται στους εσωτερικούς ελέγχους όντας ο κύριος πυλώνας κατά της απάτης (Wells, 2002).

Για το σκοπό αυτό, οι εξωτερικοί ελεγκτές δύναται να συμπράξουν με τους εσωτερικούς ελεγκτές για τον εντοπισμό αθέμιτων οικονομικών στοιχείων. Ειδικότερα, είναι δυνατόν να χρησιμοποιήσουν ουσιαστικά την τεχνογνωσία των τελευταίων, έτσι ώστε να εκτελούν αποτελεσματικότερα τις αρμοδιότητές τους (Hillison et al., 1999; Gras-Gil et al., 2012).

Συμπερασματικά και ενδεικτικά, μπορούν να αναφερθούν πέντε βασικοί λόγοι, οι οποίοι καθιστούν απαραίτητους τους Εξωτερικούς Ελεγκτές σε μια επιχείρηση:

1. Τήρηση των αντίστοιχων προτύπων σε μία επιχείρηση
2. Παροχή ανεξάρτητης διασφάλισης
3. Ανάπτυξη του οργανωτικού επιπέδου
4. Σύγκριση των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων με τις βέλτιστες πρακτικές
5. Βελτίωση της αποδοτικότητας και της ορθής λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου μέσω νέων προτάσεων και εισηγήσεων για την επίτευξη του σκοπού αυτού (Chartered Institute of Internal Auditors, 2021).

Κατά τους Moyes και Hassan (1996), οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν ισότιμα να εντοπίσουν την απάτη και κατά τους Thomas και Clements (2002) είναι σε θέση να εργαστούν από κοινού για να λάβουν μέρος στην αποτροπή και την ανίχνευσή της. Επιπλέον, εξαρτώμενοι από το κατά πόσο οι εσωτερικοί ελεγκτές έχουν ανιχνεύσει με επιτυχία την απάτη, οι εξωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να αξιοποιήσουν αυτή την τεχνογνωσία. Προκειμένου να εκμεταλλευτούν τα στοιχεία αυτά, πρέπει προηγουμένως να εξετάσουν τις εκτιμήσεις των εσωτερικών ελεγκτών για τον κίνδυνο απάτης, τις μεθόδους εντοπισμού αυτής και την αντίδραση των διοικητικών στελεχών στον εντοπισμό της (Thomas & Clements, 2002).

Οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί ελεγκτές κατά τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων για τον κίνδυνο απάτης επιχειρούν να επιτύχουν όσο το δυνατόν περισσότερο (Apostolou et al., 2001). Επιπλέον, όπως αποδείχθηκε από τους Lin et al. (2011), εφόσον οι εξωτερικοί και οι εσωτερικοί ελεγκτές εναρμονίζουν τις ενέργειές τους, είναι πιο πιθανός ο εντοπισμός σημαντικών ελλείψεων.

Βάσει της ανωτέρω βιβλιογραφίας, η παρούσα μελέτη διατυπώνει την άποψη ότι οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να επιμερίζονται την ευθύνη για τον εντοπισμό της απάτης. Προβλέπει επίσης ότι και οι δύο αμφοτεροί θα αναλάβουν την ευθύνη για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά της απάτης στην Ελλάδα. Περαιτέρω, η παρούσα μελέτη τονίζει ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να δρουν σε συνεργασία με τους εσωτερικούς ελεγκτές για την ολοκλήρωση των καθηκόντων τους.

2.6 Σύνοψη

Στο κεφάλαιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είδαμε ότι η απάτη αποτελεί ένα αδίκημα που πλήττει κάθε εταιρεία στην οποία απευθύνεται και μπορεί να διαπράττεται με ποικίλους τρόπους. Το μοντέλο αξιολόγησης κινδύνου προσδιορίζει τους τρεις παράγοντες που επηρεάζουν το άτομο και το ωθούν στην απάτη και ως εκ τούτου μπορεί να συνδράμει τους ελεγκτές στην ανεύρεσή της. Επιπρόσθετα, διαπιστώσαμε ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές διαδραματίζουν έναν ιδιαίτερα σπουδαίο ρόλο στην αποτροπή και τον εντοπισμό της απάτης, ακριβώς όπως και οι εξωτερικοί ελεγκτές. Εκείνο που έχει υπογραμμιστεί είναι ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν να στηρίζονται στο έργο των εσωτερικών και ακόμη και να συνεργάζονται για να ενισχύσουν τις προοπτικές εντοπισμού ενδεχόμενης απάτης.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Εισαγωγή

Εφόσον στο παραπάνω κεφάλαιο προσδιορίστηκαν τα ερευνητικά ζητήματα που καλείται να διερευνήσει η έρευνα, στο παρόν κεφάλαιο αναπτύσσεται το μεθοδολογικό σύστημα που αφορά τη ποσοτική έρευνα.

Η ποσοτική έρευνα εφαρμόζει ένα ερωτηματολόγιο που συνίσταται από ερωτήσεις κλειστού τύπου με κλίμακες διαβάθμισης. Με τη βοήθεια αυτών των ερωτήσεων συλλέγονται τα απαιτούμενα δεδομένα, βάσει των οποίων αποδεικνύεται κατά πόσον οι ερευνητικές υποθέσεις που διατυπώνονται ανωτέρω είναι έγκυρες ή μη.

Συνεπώς, το παρόν κεφάλαιο αναλύει τη διάρθρωση και το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου με το οποίο συλλέχθηκαν τα δεδομένα, τη μέτρηση και την εγκυρότητα, αλλά και τα στοιχεία που αφορούν τους συμμετέχοντες.

3.2 Σκοπός της Έρευνας

Στην παρούσα έρευνα, διερευνήθηκε ο ρόλος των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών στην πρόληψη, ανίχνευση και την αναφορά απάτης. Πιο συγκεκριμένα, διερευνώνται οι απόψεις των ελεγκτών αναφορικά με τις επιπτώσεις της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών και τον ρόλο της πρόληψης και ανίχνευσης της απάτης. Ακόμη, αναλύεται η ενεργητικότητα των ελεγκτών στην αναζήτηση και την καταπολέμηση απάτης. Τα παραπάνω, συνοψίζονται στα ερευνητικά ερωτήματα που ακολουθούν:

- Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ελεγκτών και ο τύπος και το μέγεθος της επιχείρησης στην οποία εργάζονται σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητας τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;
- Οι αντιλήψεις των ελεγκτών αναφορικά με τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών και τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης

σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητας τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;

3.3 Ερευνητικό Μέσο

Για την επίτευξη των σκοπών της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε ερωτηματολόγιο 4 ενότητων. Η πρώτη ενότητα διερευνά τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ελεγκτών και πληροφορίες αναφορικά με την εταιρεία για την οποία εργάζονται, μέσα από 6 ερωτήσεις κλειστού τύπου, εκ των οποίων 1 πολλαπλής επιλογής. Στην δεύτερη ενότητα με 2 ερωτήσεις τύπου Likert αναλύονται οι αντιλήψεις των ελεγκτών ως προς τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών. Ακολουθεί η τρίτη ενότητα με 8 ερωτήσεις τύπου Likert, η οποία αναλύει τις αντιλήψεις των ελεγκτών για τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης. Στην τελευταία ενότητα, αναλύονται οι αντιλήψεις των ελεγκτών όσον αφορά την ενεργητικότητα τους στην αναζήτηση και καταπολέμηση της απάτης, μέσα από 19 ερωτήσεις τύπου Likert.

3.4 Τεχνική και Ερευνητικό Δείγμα

Προκειμένου το δείγμα να εκπροσωπεί τον πληθυσμό, χρησιμοποιήθηκαν επιχειρήσεις κάθε οικονομικού μεγέθους, ήτοι μικρές, μεσαίες και μεγάλες, καθώς και επιχειρήσεις που ανήκουν σε κάθε γεωγραφική περιοχή, ήτοι τοπικές, περιφερειακές και διεθνείς, που είναι ενεργές στην Ελλάδα.

Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε ηλεκτρονικά, καθώς η πανδημία του Covid-19 απέτρεψε οποιαδήποτε άμεση επαφή με τις εταιρείες και τους ίδιους τους ελεγκτές. Για τον σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε κατάλληλο Google form το οποίο περιέχει το ερωτηματολόγιο και τις πιθανές απαντήσεις του. Επιπλέον, περιέχει εισαγωγικό σημείωμα που αναλύει τους σκοπούς της έρευνας, τον εκτιμώμενο χρόνο συμπλήρωσης και την εθελοντική και ανώνυμη μορφή της έρευνας. Ακόμη, για την περίπτωση ερωτήσεων ή προβλημάτων κατά την διάρκεια της συμπλήρωσης, δόθηκαν τα στοιχεία επικοινωνίας τους ερευνητή.

Το δείγμα που συλλέχθηκε ανήλθε στα 133 άτομα, όμως, εξαιρέθηκαν 4 ερωτηθέντες λόγω του ότι δήλωσαν διαφορετική ειδικότητα πέρα από εσωτερικοί-εξωτερικοί ελεγκτές. Το τελικό λοιπόν δείγμα είναι αποκλειστικά εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές επιχειρήσεων.

Τα ερωτηματολόγια υποβλήθηκαν τον Ιούνιο του 2021. Αρχικά έγινε προσπάθεια προσέγγισης του τμήματος προσωπικού ελεγκτικών εταιρειών (Big 4 και μη), με σκοπό την προώθηση του ερωτηματολογίου στα τμήματα που ασχολούνται με τον έλεγχο (audit). Μετά από αρκετές αρνητικές απαντήσεις ως προς τη δυνατότητα να συμβεί κάτι τέτοιο τα ερωτηματολόγια στάλθηκαν μέσω της πλατφόρμας LinkedIn στους υποψήφιους συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα.

Η διεξαγωγή της έρευνας διήρκεσε το διάστημα από τον Ιούνιο μέχρι τον Οκτώβριο του 2021. Το χρονικό αυτό διάστημα κρίνεται σύντομο, αλλά ήταν αναγκαίο για να καλυφθεί το χρονοδιάγραμμα της διατριβής και να εκπονηθεί στα όρια της προβλεπόμενης διορίας. Μολονότι περιορισμένο, είναι επαρκές, δεδομένου ότι οι ληφθείσες απαντήσεις απασχόλησαν επιχειρήσεις, ελεγκτικές και μη, ανεξαρτήτως μεγέθους και γεωγραφικής περιοχής.

Το ποσοστό ανταπόκρισης, λεγόμενο ως response rate, δεν μπορεί να υπολογιστεί, καθώς ο ηλεκτρονικός διαμοιρασμός δεν το επιτρέπει. Δεν είναι δυνατόν δηλαδή να μετρηθεί το πλήθος των χρηστών που είδαν το ερωτηματολόγιο και δεν το απάντησαν, όμως από όσους ξεκίνησαν να το απαντούν, το ολοκλήρωσαν όλοι.

Μετά τη συλλογή των ερωτηματολογίων, τα στοιχεία υποβλήθηκαν σε δοκιμή εγκυρότητας για την επιβεβαίωση της ορθότητάς τους και συγκεντρώθηκαν τα περιγραφικά τους στοιχεία.

3.5 Ανάλυση Αξιοπιστίας

Προκειμένου να καθοριστεί η εσωτερική συνεκτικότητα των δεδομένων, η έρευνα περιέχει τον υπολογισμό της τιμής A Cronbach για κάθε κατηγορία ερωτηματολογίου. Από τα ευρήματα αυτής της μελέτης προέκυψε ότι οι ερωτήσεις που αφορούν τις αντιλήψεις των ελεγκτών ως προς τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες λογιστικών πληροφοριών, ανέδειξε υψηλό δείκτη της τάξεως του 0.845. Επιπλέον, η ενότητα η οποία αναλύει τις αντιλήψεις των ελεγκτών για τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης, ανέδειξε δείκτη αξιοπιστίας της τάξεως του 0.838, ενώ η τελευταία ενότητα που περιέχει ερωτήσεις που μετρούν το επίπεδο

ενεργητικότητάς στην αναζήτηση της απάτης, ανέδειξε αξιοπιστία της τάξεως του 0.889. Πρέπει να τονιστεί, πως οι τιμές του δείκτη ήταν επιτρεπτές σε κάθε περίπτωση και μάλιστα αρκετά υψηλότερες από το κατώτερο όριο που είναι το 0.7 (Nunnally, 1978; Fornell & Larcker, 1981; Nunnally & Bernstein, 1994; Smith, 2003).

3.6 Επεξεργασία Στοιχείων για Ανάλυση

Μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης των ερωτηματολογίων και τον έλεγχο της εγκυρότητας των πληροφοριών, δρομολογήθηκε η περαιτέρω επεξεργασία τους. Κάθε ερώτημα του ερωτηματολογίου επρόκειτο να απαντηθεί, με αποτέλεσμα να συμπληρωθούν ολοσχερώς όλα τα ερωτηματολόγια. Επίσης, εξαιτίας του γεγονότος ότι οι ερωτήσεις κάποιων ενοτήτων σχεδιάστηκαν βάσει της πενταβάθμιας κλίμακας Likert, οι αντίστοιχες απαντήσεις στις ανωτέρω ερωτήσεις έλαβαν τους αριθμούς σύμφωνα με τον τύπο της εκάστοτε απάντησης. Τόσο για την προαναφερθείσα επεξεργασία, όσο και για τη συγκρότηση των οριστικών πινάκων, αξιοποιήθηκε το Excel, ενώ η περιγραφική στατιστική των δεδομένων διεξήχθη με το στατιστικό πρόγραμμα Statistical Package for Social Sciences (SPSS 25).

4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.1 Περιγραφική Στατιστική

Στην έρευνα που ακολουθεί, αναλύονται οι απόψεις εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών ως προς τον ρόλο τους στην πρόληψη, ανίχνευση και την αναφορά απάτης. Για τον σκοπό αυτό, έγινε χρήση ερωτηματολόγιο 4 ενοτήτων, όπου διερευνώνται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων και πληροφορίες για την εταιρεία που εργάζονται, αλλά και οι αντιλήψεις τους για τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών, τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης και την ενεργητικότητά τους στην αναζήτηση της απάτης.

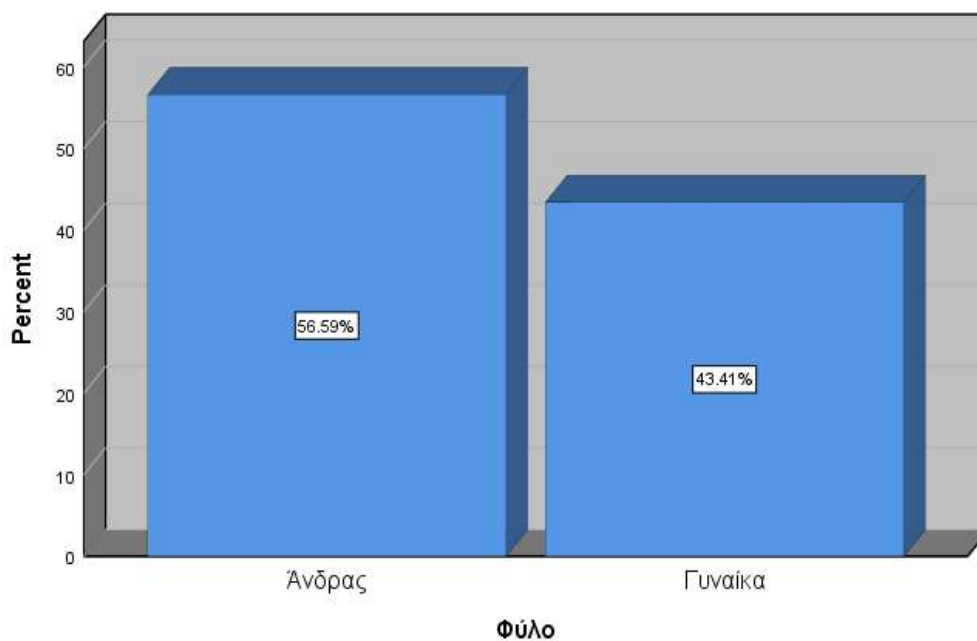
4.1.1 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά και Χαρακτηριστικά της Εταιρείας

Στην ενότητα που ακολουθεί, διερευνώνται τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ερωτηθέντων, καθώς και η εταιρεία στην οποία εργάζονται και το μέγεθος της.

Στον Πίνακα 1 και το Γράφημα 1, παρατηρείται πως το 56.6% των ερωτηθέντων είναι άνδρες, ενώ το 43.4% καταλαμβάνουν οι γυναίκες.

Πίνακας 1: Φύλο

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	73	56.6	56.6
	Γυναίκα	56	43.4	100.0
	Total	129	100.0	

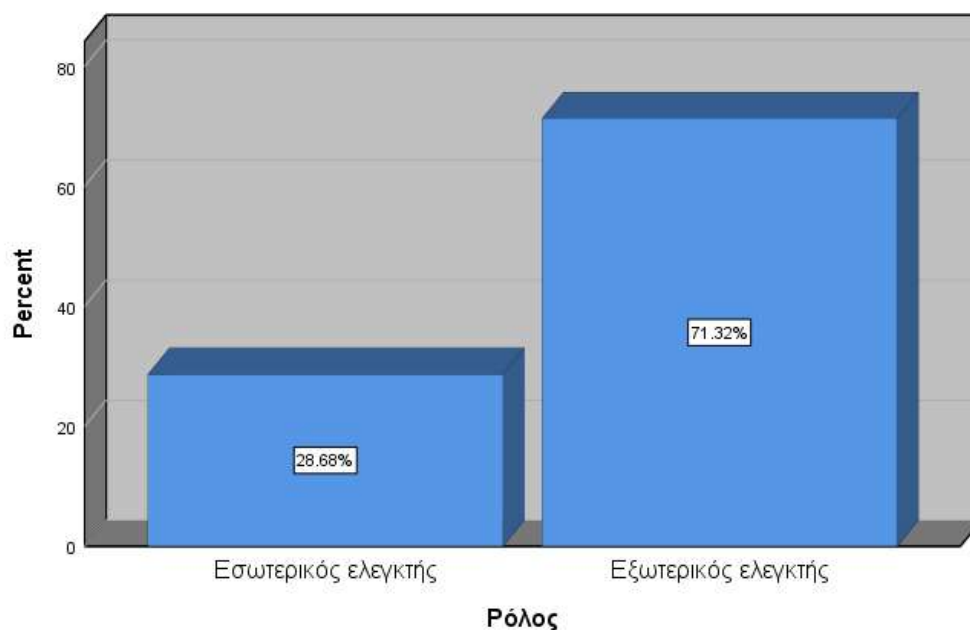

Γράφημα 1: Φύλο

Στον Πίνακα 2 και το Γράφημα 2, διερευνάται ο ρόλος των ελεγκτών. Το 71.3% αυτών είναι εξωτερικοί ελεγκτές, ενώ οι εσωτερικοί ελεγκτές καταλαμβάνουν το 28.7% του δείγματος.

Πίνακας 2: Ρόλος

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Εσωτερικός ελεγκτής	37	28.7	28.7
	Εξωτερικός ελεγκτής	92	71.3	100.0
	Total	129	100.0	

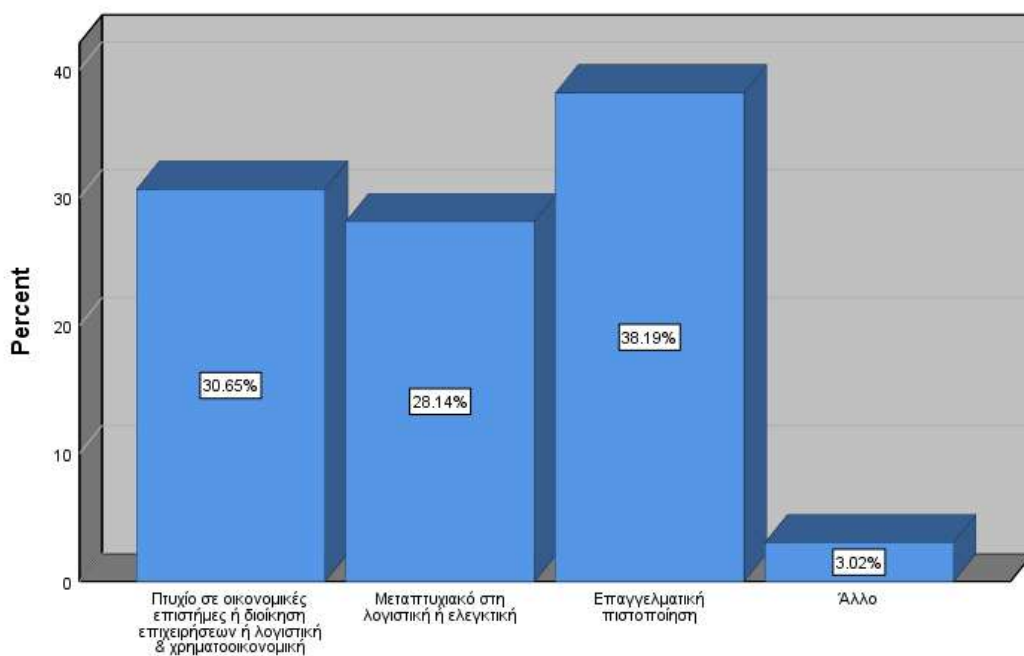

Γράφημα 2: Ρόλος

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τόσο οι ακαδημαϊκοί όσο και οι επαγγελματικοί τίτλοι που κατέχουν οι ελεγκτές. Το 38.2% των απαντήσεων σχετίζονται με επαγγελματική πιστοποίηση και το 30.7% με πτυχίο σε οικονομικές επιστήμες, διοίκηση επιχειρήσεων ή λογιστική και χρηματοοικονομική. Επιπλέον, το 28.1% των απαντήσεων αναφέρονται σε μεταπτυχιακό στη λογιστική ή ελεγκτική, ενώ το 3% σε κάποιον άλλο τίτλο. Τα παραπάνω, παρουσιάζονται στον Πίνακα 3 και το Γράφημα 3.

Πίνακας 3: Ακαδημαϊκοί ή επαγγελματικοί τίτλοι

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πτυχίο σε οικονομικές επιστήμες ή διοίκηση επιχειρήσεων ή λογιστική & χρηματοοικονομική	61	30.7	30.7
	Μεταπτυχιακό στη λογιστική ή ελεγκτική	56	28.1	58.8
	Επαγγελματική πιστοποίηση	76	38.2	97.0
	Άλλο	6	3.0	100.0
	Total	199	100.0	
Missing	System	59		
Total		258		

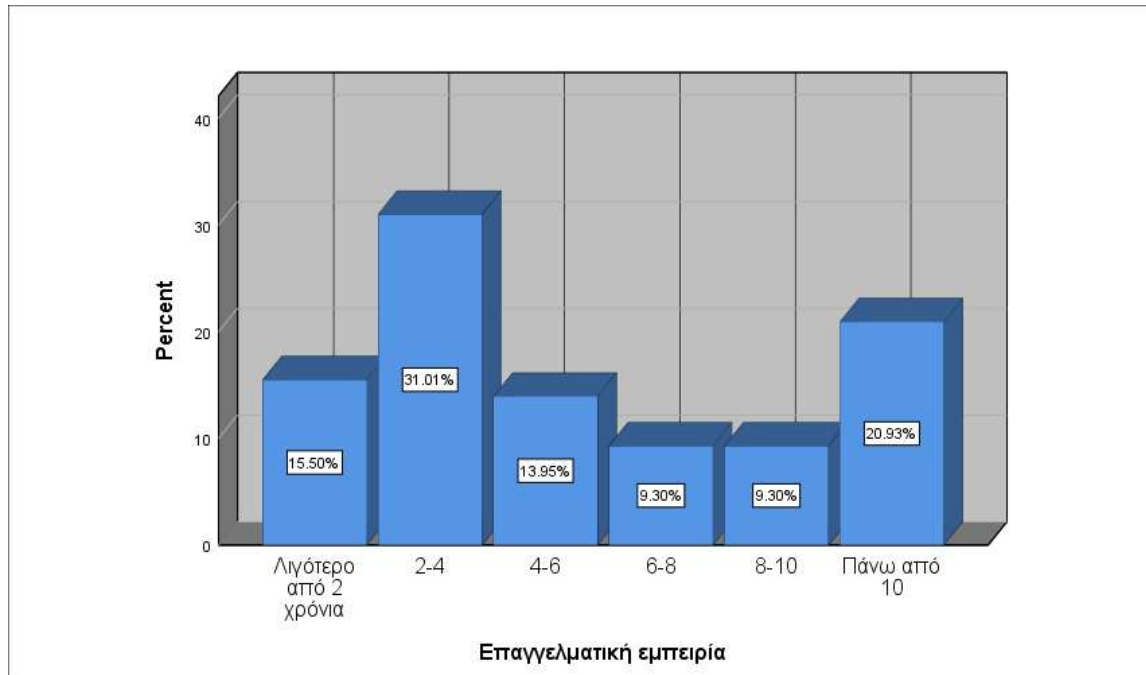
Ακαδημαϊκοί ή επαγγελματικοί τίτλοι

Γράφημα 3: Ακαδημαϊκοί ή επαγγελματικοί τίτλοι

Στον Πίνακα 4 και το Γράφημα 4, είναι εμφανές πως το 31% των ελεγκτών έχουν 2 με 4 έτη εμπειρίας στον τομέα της ελεγκτικής, ενώ το 20.9% έχουν πάνω από 10 έτη εμπειρίας. Οι ερωτηθέντες που έχουν λιγότερο από 2 έτη εμπειρίας καταλαμβάνουν το 15.5%, το 14% ανήκει σε όσους έχουν 4 με 6 έτη εμπειρίας, ενώ όσοι έχουν 6 με 8 ή 8 με 10 έτη εμπειρίας καταλαμβάνουν από 9.3%.

Πίνακας 4: Επαγγελματική εμπειρία

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λιγότερο από 2 χρόνια	20	15.5	15.5
	2-4	40	31.0	46.5
	4-6	18	14.0	60.5
	6-8	12	9.3	69.8
	8-10	12	9.3	79.1
	Πάνω από 10	27	20.9	100.0
	Total	129	100.0	

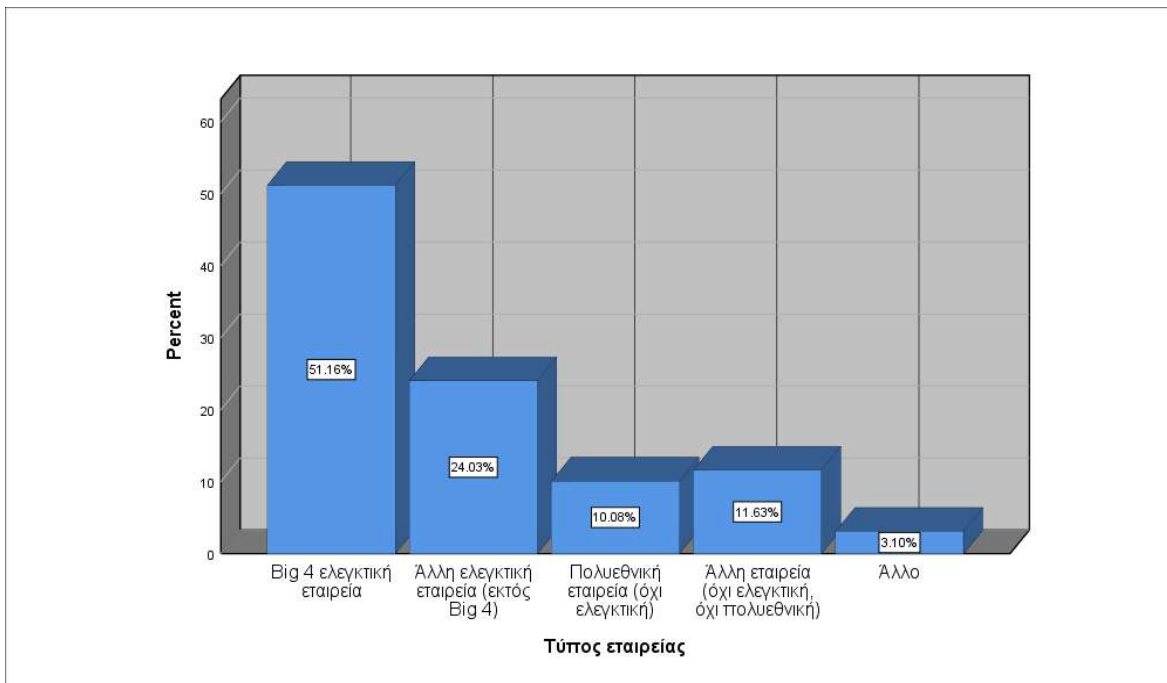

Γράφημα 4: Επαγγελματική εμπειρία

Στον Πίνακα 5 και το Γράφημα 5, αναλύεται ο τύπος της εταιρείας στην οποία εργάζονται οι ερωτηθέντες. Το 51.2% αυτών εργάζονται σε Big 4 ελεγκτική εταιρεία, ενώ το 24% εργάζονται σε κάποια άλλη ελεγκτική εταιρεία. Οι ερωτηθέντες που δεν εργάζονται σε ελεγκτική ή πολυεθνική καταλαμβάνουν το 11.6%, ενώ το 10.1% απασχολούνται σε κάποια πολυεθνική εταιρεία. Επιπλέον, το 3.1% των συμμετεχόντων απασχολούνται σε κάποιου άλλου είδους εταιρεία.

Πίνακας 5: Τύπος εταιρείας

	Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Big 4 ελεγκτική εταιρεία	66	51.2	51.2
Άλλη ελεγκτική εταιρεία (εκτός Big 4)	31	24.0	75.2
Πολυεθνική εταιρεία (όχι ελεγκτική)	13	10.1	85.3
Άλλη εταιρεία (όχι ελεγκτική, όχι πολυεθνική)	15	11.6	96.9
Άλλο	4	3.1	100.0
Total	129	100.0	

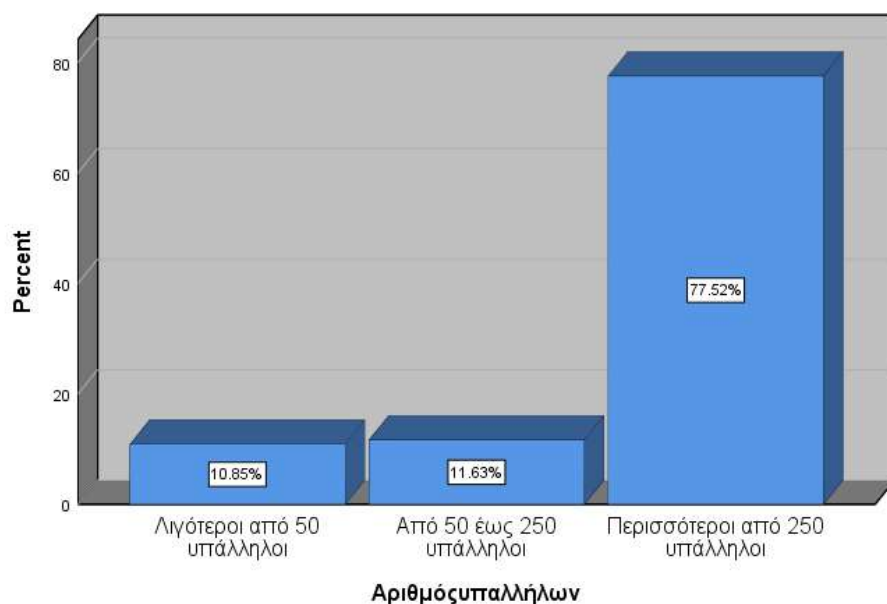

Γράφημα 5: Τύπος εταιρείας

Στον ακόλουθο Πίνακα 6 και το Γράφημα 6, παρατίθεται ο αριθμός των υπαλλήλων στην εταιρεία που εργάζονται οι ερωτηθέντες. Το 77.5% αυτών εργάζονται σε εταιρεία με περισσότερους από 250 υπάλληλους, ενώ το 11.6% απασχολούνται σε εταιρεία με 50 έως 250 υπαλλήλους. Επιπλέον, το υπόλοιπο 10.9% των ερωτηθέντων απασχολούνται σε κάποια επιχείρηση με λιγότερους από 50 υπαλλήλους.

Πίνακας 6: Αριθμός υπαλλήλων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λιγότεροι από 50 υπάλληλοι	14	10.9	10.9	10.9
	Από 50 έως 250 υπάλληλοι	15	11.6	11.6	22.5
	Περισσότεροι από 250 υπάλληλοι	100	77.5	77.5	100.0
	Total	129	100.0	100.0	

Γράφημα 6: Αριθμός υπαλλήλων

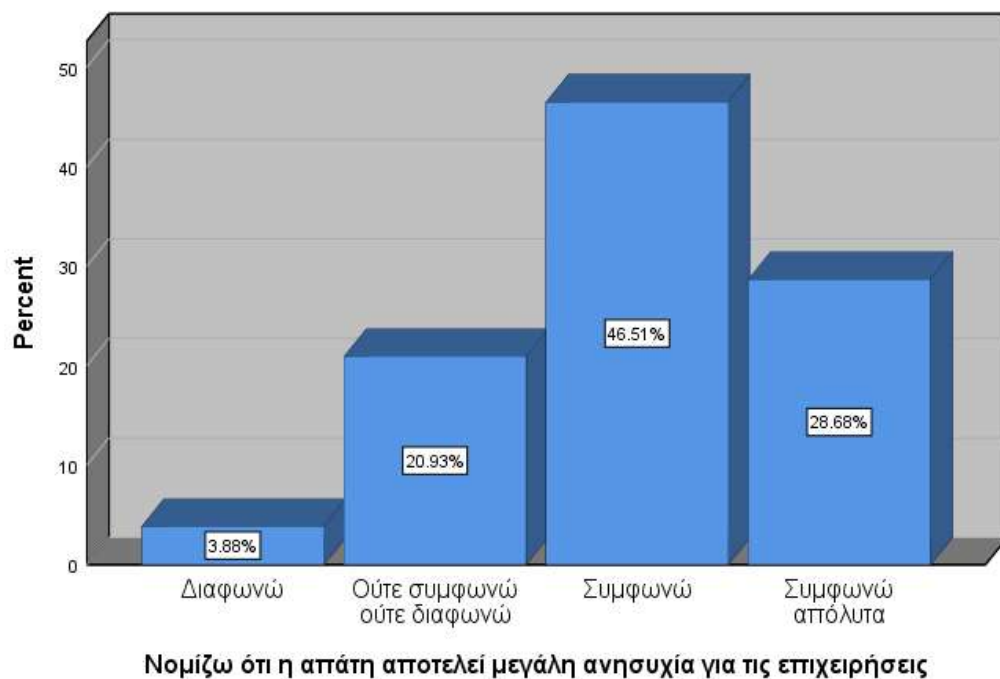
4.1.2 Αντίκτυπος της Απάτης στους Χρήστες των Λογιστικών Πληροφοριών

Η δεύτερη ενότητα είναι αφιερωμένη στην ανάλυση των απόψεων των ελεγκτών, ως προς τον αντίκτυπο που έχουν οι απάτες στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών.

Στον Πίνακα 7 και το Γράφημα 7, διερευνάται το κατά πόσο οι ερωτηθέντες συμφωνούν πως η απάτη αποτελεί μεγάλη ανησυχία για τις επιχειρήσεις. Το 46.5% αυτών συμφωνούν, το 28.7% συμφωνούν απόλυτα, ενώ ἑτσι έχουν ουδέτερη στάση αγγίζουν το 20.9%. Επιπλέον, μόλις το 3.9% των ελεγκτών διαφωνούν με την παραπάνω άποψη.

Πίνακας 7: Η άποψη των ελεγκτών για το αν η απάτη αποτελεί μεγάλη ανησυχία για τις επιχειρήσεις

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ	5	3.9	3.9
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	27	20.9	24.8
	Συμφωνώ	60	46.5	71.3
	Συμφωνώ απόλυτα	37	28.7	100.0
	Total	129	100.0	

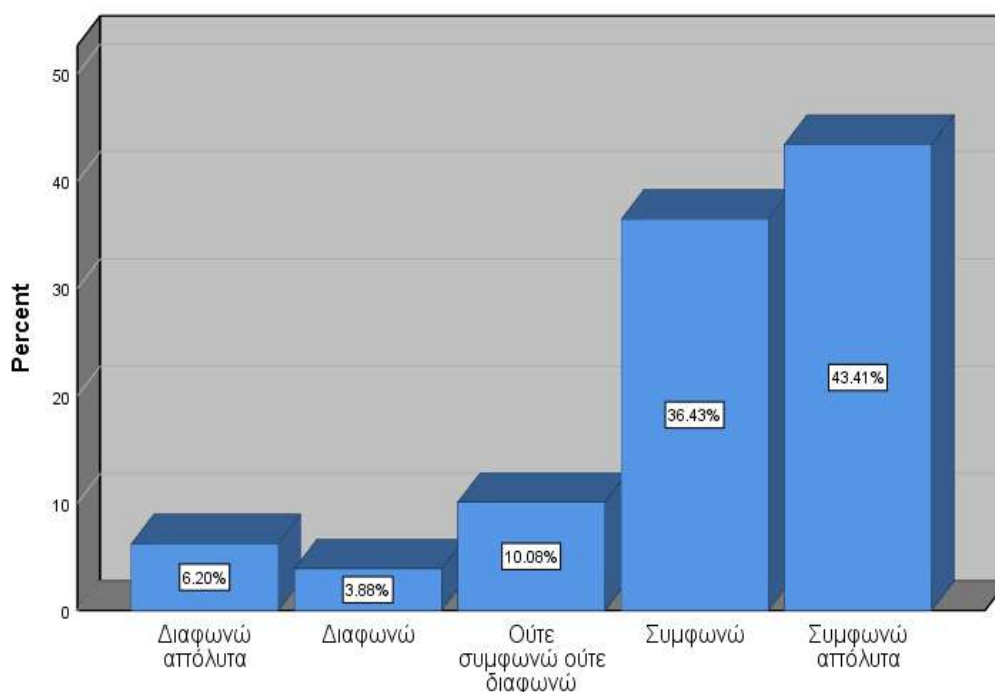

Γράφημα 7: Η άποψη των ελεγκτών για το αν η απάτη αποτελεί μεγάλη ανησυχία για τις επιχειρήσεις

Στον Πίνακα 8 και το Γράφημα 8, παρατίθεται η συμφωνία των ερωτηθέντων ως προς το εάν η ανίχνευση παράνομης δραστηριότητας θα έχει αρνητική επίδραση στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών. Το 43.4% των ελεγκτών συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό, το 36.4% συμφωνούν και το 10.1% είναι ουδέτεροι. Οι ερωτηθέντες που διαφωνούν απόλυτα αγγίζουν το 6.2% και το 3.9% φτάνουν όσοι διαφωνούν.

Πίνακας 8: Η γνώμη των ελεγκτών για την αρνητική επίδραση της παράνομης δραστηριότητας στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	8	6.2	6.2
	Διαφωνώ	5	3.9	10.1
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	13	10.1	20.2
	Συμφωνώ	47	36.4	56.6
	Συμφωνώ απόλυτα	56	43.4	100.0
	Total	129	100.0	

Πιστεύω ότι η ανίχνευση παράνομης δραστηριότητας θα είχε αρνητική επίδραση στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών

Γράφημα 8: Η γνώμη των ελεγκτών για την αρνητική επίδραση της ανίχνευσης παράνομης δραστηριότητας στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών

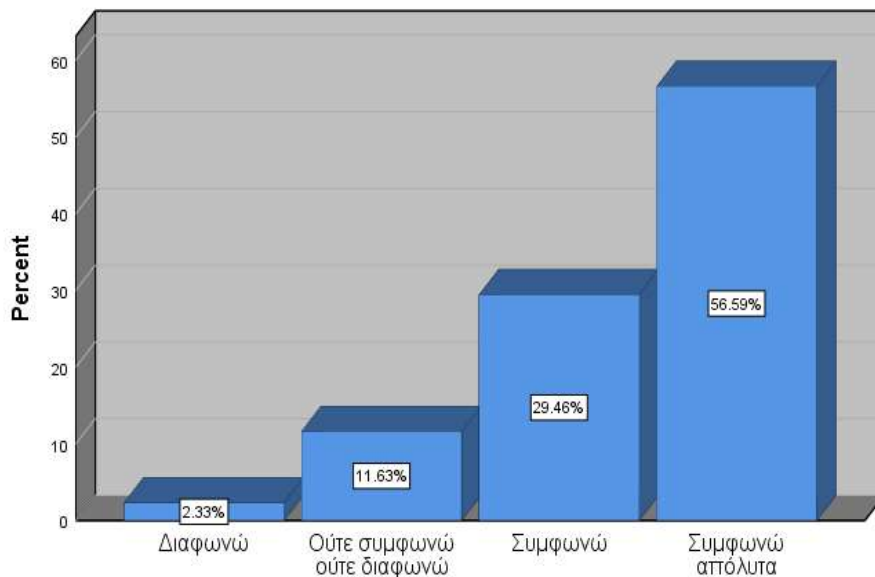
4.1.3 Ρόλος των Ελεγκτών στην Πρόληψη και Ανίχνευση της Απάτης

Στην ακόλουθη ενότητα, διερευνώνται οι απόψεις των ελεγκτών ως προς τον ρόλο τους στην πρόληψη και την ανίχνευση της απάτης. Οι απαντήσεις δέχονται τιμές από το 1 έως το 5 (1-Διαφωνώ απόλυτα, 2-Διαφωνώ, 3-Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4-Συμφωνώ, 5-Συμφωνώ απόλυτα) και όσο αυξάνεται ο μέσος όρος, τόσο αυξάνεται και η συμφωνία των ελεγκτών ως προς την εκάστοτε δήλωση.

Στον Πίνακα 9 και το Γράφημα 9, παρατηρείται πως το 56.6% των ελεγκτών συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό πως οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες, ενώ το 29.5% συμφωνούν με την άποψη αυτή. Επιπλέον, οι ερωτηθέντες που έχουν ουδέτερη στάση αγγίζουν το 11.6%, ενώ το υπόλοιπο 2.3% καταλαμβάνουν οι ελεγκτές που διαφωνούν.

Πίνακας 9: Η αντίληψη των ελεγκτών σχετικά με το αν η εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ	3	2.3	2.3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	15	11.6	14.0
	Συμφωνώ	38	29.5	43.4
	Συμφωνώ απόλυτα	73	56.6	100.0
	Total	129	100.0	

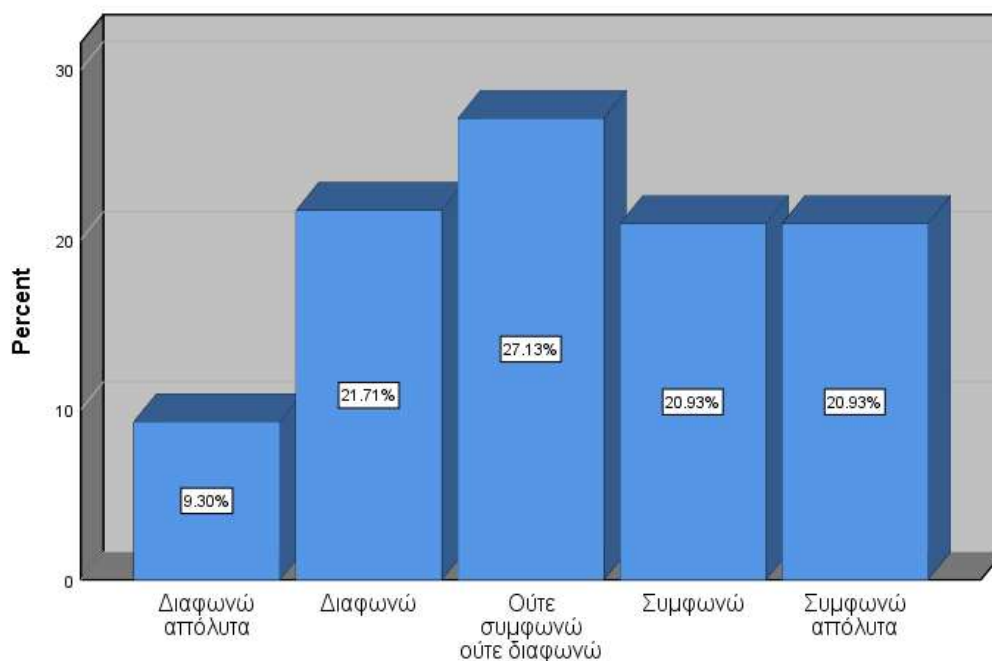
Κατά τη γνώμη μου, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες

Γράφημα 9: Η αντίληψη των ελεγκτών σχετικά με το αν οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες

Στον Πίνακα 10 και το Γράφημα 10, διερευνάται το κατά πόσο οι ελεγκτές συμφωνούν πως ο ρόλος τους είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης. Όσοι έχουν ουδέτερη στάση καταλαμβάνουν το 27.15 και το 21.7% διαφωνούν. Οι ερωτηθέντες που συμφωνούν απλώς, ή συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό αγγίζουν από 20.9%, ενώ το υπόλοιπο 9.3% του δείγματος διαφωνεί σε απόλυτο βαθμό.

Πίνακας 10: Η πεποίθηση των ερωτηθέντων σχετικά με το αν ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	12	9.3	9.3
	Διαφωνώ	28	21.7	31.0
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	35	27.1	58.1
	Συμφωνώ	27	20.9	79.1
	Συμφωνώ απόλυτα	27	20.9	100.0
	Total	129	100.0	

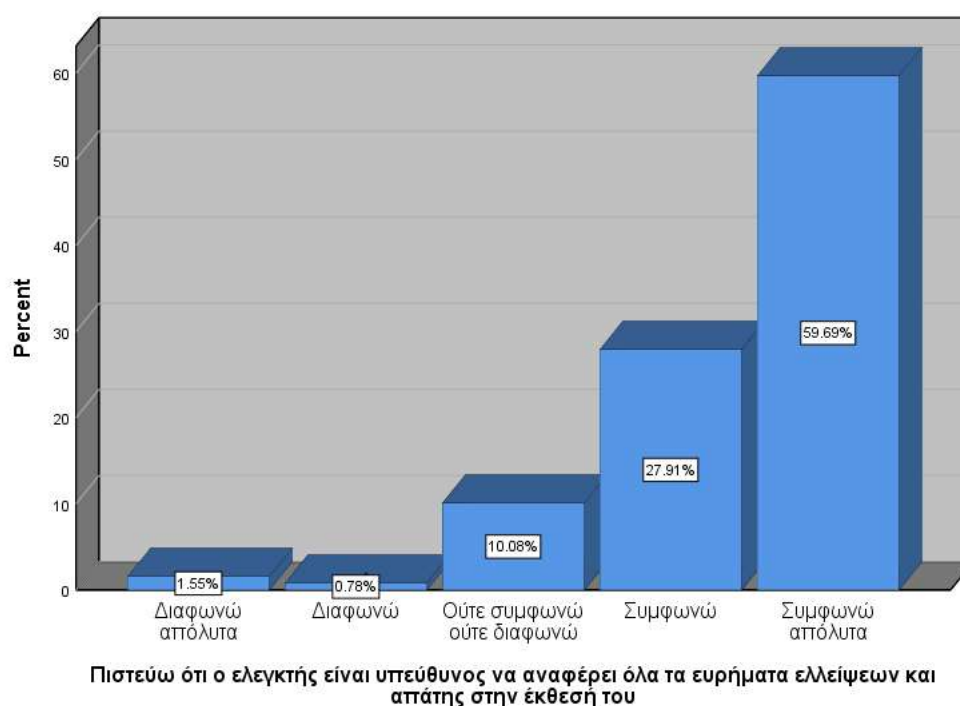
Θεωρώ ότι ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης

Γράφημα 10: Η πεποίθηση των ερωτηθέντων σχετικά με το αν ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης

Μέσω του Πίνακα 11 και του Γραφήματος 11, είναι εμφανές πως το 59.7% των ερωτηθέντων συμφωνούν απόλυτα πως ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεσή του. Όσοι συμφωνούν αγγίζουν το 27.9%, όσοι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν φτάνουν το 10.1% και το 1.6% καλύπτουν όσοι διαφωνούν σε απόλυτο βαθμό. Ωστόσο, ένα 0.8% του δείγματος διαφωνεί με την παραπάνω άποψη.

Πίνακας 11: Η άποψη των ερωτηθέντων για το αν ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεσή του

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	2	1.6	1.6
	Διαφωνώ	1	.8	2.3
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	13	10.1	12.4
	Συμφωνώ	36	27.9	40.3
	Συμφωνώ απόλυτα	77	59.7	100.0
	Total	129	100.0	

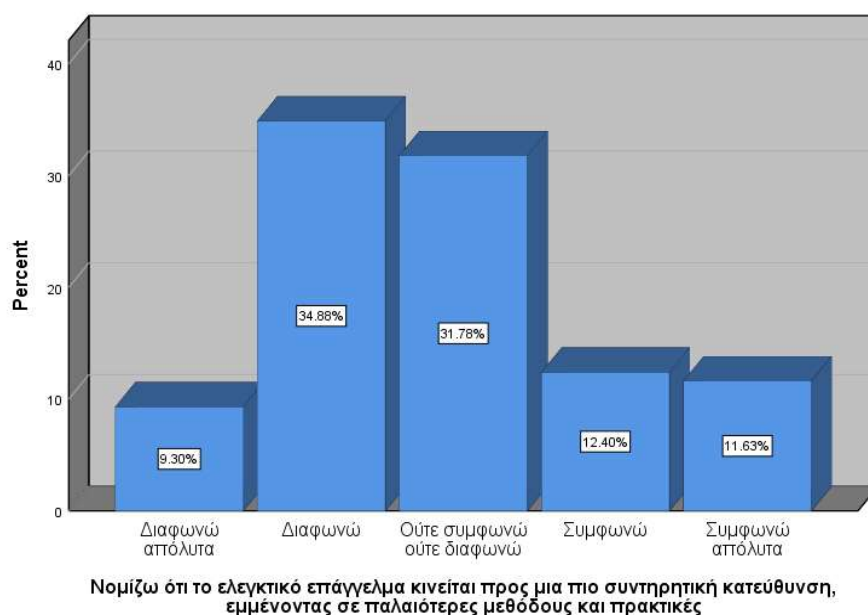

Γράφημα 11: Η άποψη των ερωτηθέντων για το αν ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεσή του

Στον Πίνακα 12 και το Γράφημα 12, παρατίθεται η άποψη των ελεγκτών αναφορικά με το κατά πόσο το ελεγκτικό επάγγελμα κινείται προς μια συντηρητική κατεύθυνση, εμμένοντας σε παλαιότερες μεθόδους και πρακτικές. Οι ελεγκτές που διαφωνούν με την παραπάνω άποψη αγγίζουν το 34.9%, το 31.8% καταλαμβάνουν όσοι είναι ουδέτεροι και το 12.4% όσοι συμφωνούν. Οι ερωτηθέντες που δηλώνουν απόλυτη συμφωνία ή απόλυτη διαφωνία αντιπροσωπεύουν το 11.6% και το 9.3% αντίστοιχα.

Πίνακας 12: Η γνώμη των ελεγκτών για το αν το ελεγκτικό επάγγελμα κινείται προς μια πιο συντηρητική κατεύθυνση, εμμένοντας σε παλαιότερες μεθόδους και πρακτικές

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	12	9.3	9.3
	Διαφωνώ	45	34.9	44.2
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	41	31.8	76.0
	Συμφωνώ	16	12.4	88.4
	Συμφωνώ απόλυτα	15	11.6	100.0
	Total	129	100.0	

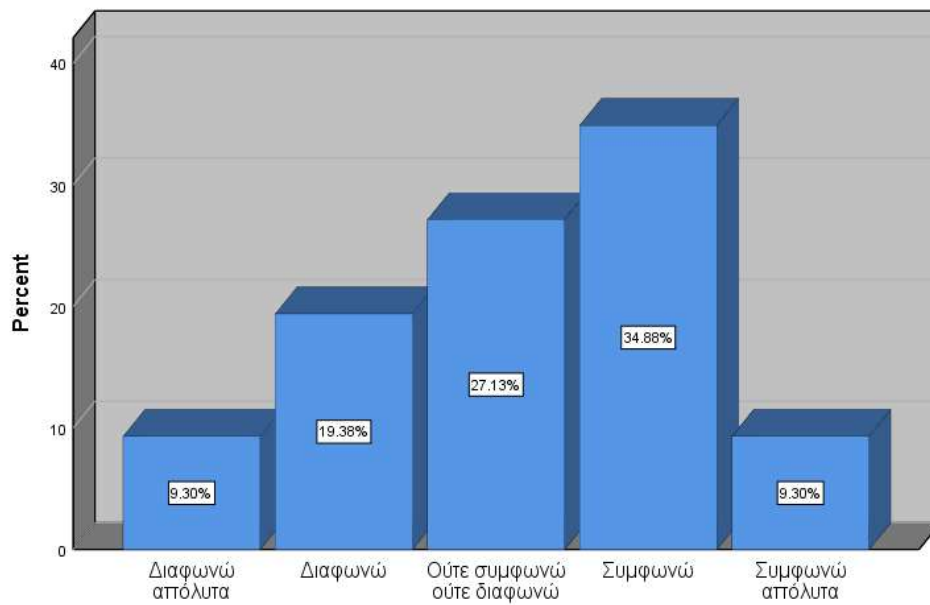

Γράφημα 12: Η γνώμη των ελεγκτών για το αν το ελεγκτικό επάγγελμα κινείται προς μια πιο συντηρητική κατεύθυνση, εμμένοντας σε παλαιότερες μεθόδους και πρακτικές

Στον Πίνακα 13 και το αντίστοιχο Γράφημα 13, αναλύεται η άποψη των ελεγκτών ως προς το κατά πόσο οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες. Οι ερωτηθέντες που συμφωνούν αγγίζουν το 34.9%, ενώ όσοι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν καταλαμβάνουν το 27.1%. Οι ελεγκτές που διαφωνούν με την παραπάνω άποψη αποτελούν το 19.4% και τέλος, οι ερωτηθέντες που συμφωνούν απόλυτα ή διαφωνούν απόλυτα καταλαμβάνουν από 9.3% έκαστος.

Πίνακας 13: Η αντίληψη των ελεγκτών για το αν πρέπει οι εξωτερικοί ελεγκτές να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	12	9.3	9.3
	Διαφωνώ	25	19.4	28.7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	35	27.1	55.8
	Συμφωνώ	45	34.9	90.7
	Συμφωνώ απόλυτα	12	9.3	100.0
	Total		129	100.0

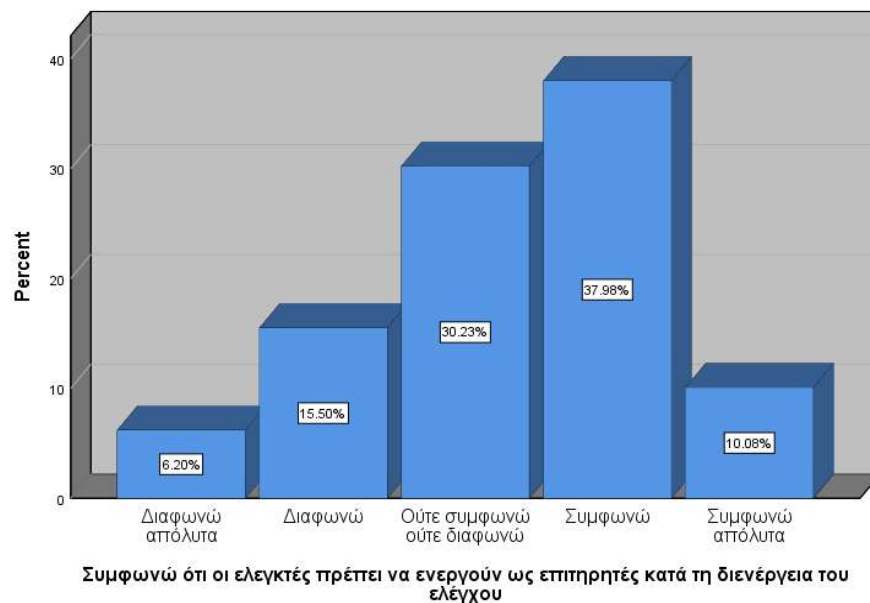
Πιστεύω πως οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες

Γράφημα 13: Η αντίληψη των ελεγκτών για το αν πρέπει οι εξωτερικοί ελεγκτές να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες

Στη συνέχεια, διερευνάται η άποψη των ερωτηθέντων ως προς το κατά πόσο οι ελεγκτές πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια ελέγχου. Οι ελεγκτές που συμφωνούν αντιπροσωπεύουν το 38% του δείγματος, ενώ το 30.2% αγγίζουν όσοι ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν. Επιπλέον, όσοι διαφωνούν φτάνουν το 15.5%, το 10.1% ανήκει σε όσους συμφωνούν απόλυτα και μόλις το 6.2% διαφωνούν σε απόλυτο βαθμό. Τα παραπάνω, παρουσιάζονται στον ακόλουθο Πίνακα 14 και το αντίστοιχο Γράφημα 14.

Πίνακας 14: Η πεποίθηση των ερωτηθέντων σχετικά με το αν οι ελεγκτές πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια του ελέγχου

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	8	6.2	6.2
	Διαφωνώ	20	15.5	21.7
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	39	30.2	51.9
	Συμφωνώ	49	38.0	89.9
	Συμφωνώ απόλυτα	13	10.1	100.0
	Total	129	100.0	

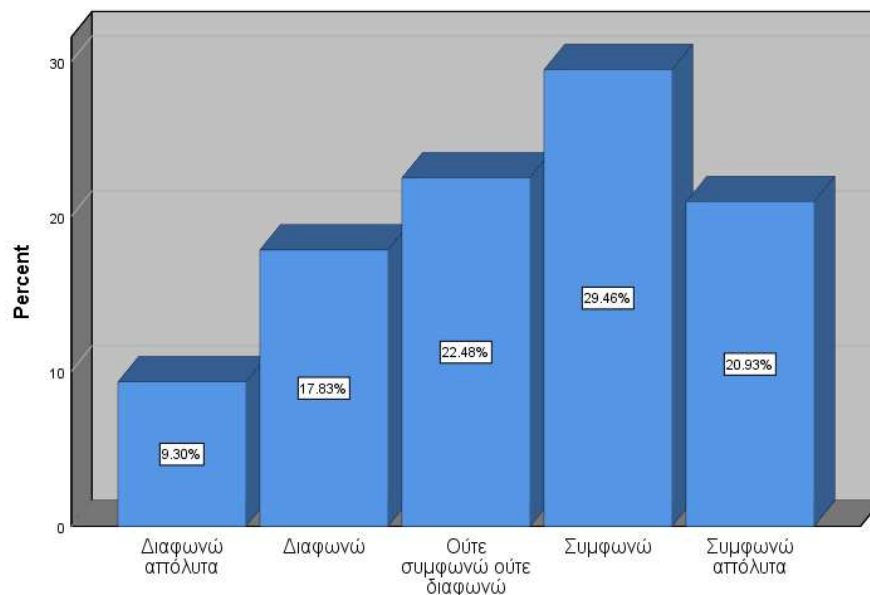

Γράφημα 14: Η πεποίθηση των ερωτηθέντων σχετικά με το αν οι ελεγκτές πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια του ελέγχου

Στον Πίνακα 15 και το Γράφημα 15, παρουσιάζεται το κατά πόσο οι ελεγκτές συμφωνούν πως είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές. Οι ελεγκτές που συμφωνούν καταλαμβάνουν το 29.5% του δείγματος, με όσους ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν να αντιπροσωπεύουν το 22.5%. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες που συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό καταλαμβάνουν το 20.9% και ακολουθούν όσοι διαφωνούν με 17.8%. Τέλος, μόλις το 9.3% του δείγματος διαφωνεί απόλυτα με την παραπάνω δήλωση.

Πίνακας 15: Η άποψη των ερωτηθέντων για το αν οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	12	9.3	9.3
	Διαφωνώ	23	17.8	27.1
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	29	22.5	49.6
	Συμφωνώ	38	29.5	79.1
	Συμφωνώ απόλυτα	27	20.9	100.0
	Total	129	100.0	

Οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές

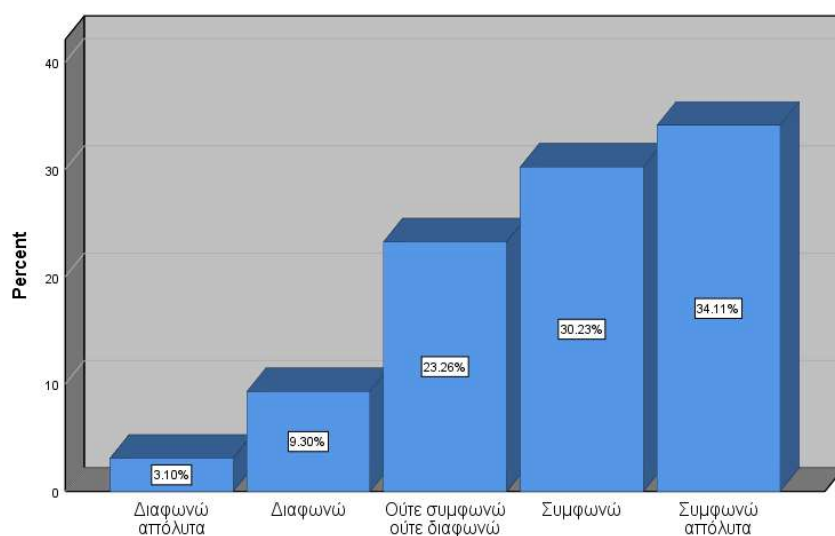
Γράφημα 15: Η άποψη των ερωτηθέντων για το αν οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές

Στον Πίνακα 16 και το Γράφημα 16 που ακολουθούν, διερευνάται το κατά πόσο οι ερωτηθέντες θα γινότουσαν ξανά ελεγκτές, εάν είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν κάποιο επάγγελμα. Όσοι ερωτηθέντες συμφωνούν απόλυτα πως θα επέλεγαν το ίδιο επάγγελμα καταλαμβάνουν το 34.1%. Στην δεύτερη θέση βρίσκονται όσοι συμφωνούν πως δεν θα άλλαζαν το επάγγελμα τους, με 30.2%, ενώ το 23.3% ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν με την αλλαγή επαγγέλματος. Ακόμη, οι ερωτηθέντες που διαφωνούν με την παραπάνω δήλωση αντιπροσωπεύουν ποσοστό ίσο με 9.3% και μόλις το 3.1% του δείγματος διαφωνεί απόλυτα

πως σε περίπτωση καινούργιας επαγγελματικής σταδιοδρομίας, η επιλογή του ελεγκτή θα ήταν κάτι που θα προτιμούσε.

Πίνακας 16: Η γνώμη των ερωτηθέντων για το αν θα επέλεγαν ξανά το επάγγελμα του ελεγκτή, αν είχαν τη δυνατότητα

		Frequency	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	4	3.1	3.1
	Διαφωνώ	12	9.3	12.4
	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	30	23.3	35.7
	Συμφωνώ	39	30.2	65.9
	Συμφωνώ απόλυτα	44	34.1	100.0
	Total		129	100.0

Αν είχα τη δυνατότητα να επιλέξω ξανά επάγγελμα, θα γινόμουν και πάλι ελεγκτής

Γράφημα 16: Η γνώμη των ερωτηθέντων για το αν θα επέλεγαν ξανά το επάγγελμα του ελεγκτή, αν είχαν τη δυνατότητα

Τα παραπάνω, συνοψίζονται και παρουσιάζονται με τη χρήση μέσων τιμών και τυπικών αποκλίσεων, στον Πίνακα 17 που ακολουθεί στην συνέχεια. Πιο συγκεκριμένα, είναι εμφανές πως ανάμεσα στην συμφωνία και την απόλυτη συμφωνία, με τάση προς το πρώτο, τοποθετούνται οι ερωτηθέντες ως προς το ότι ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεσή του (4.43) και πως οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες (4.40). Ακόμα, οι συμμετέχοντες

συμφωνούν πως αν είχαν την δυνατότητα επιλογής άλλους επαγγέλματος θα διάλεγαν ξανά αυτό του ελεγκτή (3.83). Μεταξύ της ουδετερότητας και της συμφωνίας, τείνοντας προς το πρώτο, κατατάσσονται οι ερωτηθέντες όσον αφορά το ότι οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές (3.35) και πως πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια του ελέγχου (3.30). Ωστόσο, ουδέτεροι είναι ως προς το ότι ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης (3.22) και πως οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες (3.16). Τέλος, ούτε συμφωνούν ούτε διαφωνούν πως το ελεγκτικό επάγγελμα κινείται προς μια πιο συντηρητική κατεύθυνση, εμμένοντας σε παλαιότερες μεθόδους και πρακτικές (2.82).

Πίνακας 17 : Ρόλος των ελεγκτών στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης

	Mean	Std. Deviation
Κατά τη γνώμη μου, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες	4.40	0.786
Θεωρώ ότι ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης	3.22	1.264
Πιστεύω ότι ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεσή του	4.43	0.828
Νομίζω ότι το ελεγκτικό επάγγελμα κινείται προς μια πιο συντηρητική κατεύθυνση, εμμένοντας σε παλαιότερες μεθόδους και πρακτικές	2.82	1.135
Πιστεύω πως οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες	3.16	1.128
Συμφωνώ ότι οι ελεγκτές πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια του ελέγχου	3.30	1.050
Οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές	3.35	1.254
Αν είχα τη δυνατότητα να επιλέξω ξανά επάγγελμα, θα γινόμουν και πάλι ελεγκτής	3.83	1.098

4.1.4 Ενεργητικότητα των Ελεγκτών στην Αναζήτηση της Απάτης

Στην τελευταία ενότητα της περιγραφικής στατιστικής, παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους οι ελεγκτές ενεργούν για την αναζήτηση και της καταπολέμηση οικονομικών απατών. Οι απαντήσεις κυμαίνονται από το 1 έως το 5 (1-Διαφωνώ απόλυτα, 2-Διαφωνώ, 3-Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4-Συμφωνώ, 5-Συμφωνώ απόλυτα) και η αύξηση του μέσου όρου,

συνεπάγεται με αύξηση της συμφωνίας των ερωτηθέντων ως προς την χρήση του εκάστοτε τρόπου για την αναζήτηση απάτης.

Στον Πίνακα 18 παρατηρείται ότι ανάμεσα στις απαντήσεις «Συμφωνώ» και «Συμφωνώ απόλυτα», με τάση προς το πρώτο, κατατάσσονται οι ερωτηθέντες ως προς το ότι ρωτάνε την διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας για να προσδιορίσουν πως αντιμετωπίζει τον κίνδυνο απάτης (4.43) και πως την ενημερώνουν για πιθανές παράνομες δραστηριότητες (4.40). Στην ίδια κλίμακα κατατάσσονται ως προς το ότι αξιολογούν την ύπαρξη αμφιβολιών σχετικά με την συνέχιση λειτουργίας της εταιρείας (4.38), πως διασφαλίζουν ότι η διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας διαβιβάζει τα ευρήματα στην επιτροπή ελέγχου (4.28) και πως προσδιορίζουν αν τυχόν σφάλματα που αποκαλύπτονται είναι εκούσια ή ακούσια (4.27). Ταυτόχρονα, οι ερωτηθέντες συμφωνούν πως αξιολογούν τα χαρακτηριστικά της διοίκησης της εταιρείας για εύρεση παραποιημένης αναφοράς (4.19), πως διερευνούν τους ελέγχους που χρησιμοποιούνται για την αποτροπή ή την ανίχνευση κλοπής περιουσιακών της στοιχείων (4.12) και πως προσδιορίζουν εάν τα στοιχεία αυτά είναι επιδεκτικά στην υπεξαίρεση (4.10). Επιπλέον, οι ελεγκτές κατατάσσονται στην συμφωνία ως προς το ότι ερευνούν πιθανές παράνομες συναλλαγές συνδεδεμένων μερών (4.05), εξετάζουν παράγοντες που μπορεί να οδηγήσουν σε παραποιημένη οικονομική αναφορά (4.05) και εφοδιάζουν το Διοικητικό Συμβούλιο με ένα αντίγραφο της έκθεσης (3.93). Επιπλέον, οι ερωτηθέντες συμφωνούν πως συμπεριλαμβάνουν μια ανάλυση του κλάδου της εταιρείας για ανακάλυψη παραποιημένης αναφοράς (3.83), αναζητούν σημάδια οικονομικής πίεσης στους εργαζόμενους (3.82), εξετάζουν τις σχέσεις μεταξύ εργαζομένων (3.81) και επιβεβαιώνουν περισσότερες απαιτήσεις (3.76) με σκοπό την ανακάλυψη οικονομικής απάτης. Ταυτόχρονα, ανάμεσα στις απαντήσεις «Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ» και «Συμφωνώ», με τάση προς το δεύτερο, τοποθετούνται οι ερωτηθέντες όσον αφορά το ότι επαληθεύουν περισσότερες αποστολές και πωλήσεις αγαθών (3.72), αναζητούν παράνομες δραστηριότητες (3.66) και επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις για να ανιχνεύσουν κάποια απάτη (3.57). Τέλος, μεταξύ διαφωνίας και ουδετερότητας, με τάση προς το πρώτο, τοποθετούνται ως προς το ότι εστιάζουν μόνο σε εκούσια σφάλματα (2.33).

Πίνακας 18: Ενεργητικότητα των ελεγκτών στην αναζήτηση της απάτης

	Mean	Std. Deviation
Αναζητώ ενεργά για παράνομες δραστηριότητες	3.66	0.988
Ερευνώ, ώστε να αποκαλύψω πιθανές παράνομες συναλλαγές συνδεδεμένων μερών	4.05	0.934
Αξιολογώ αν υπάρχουν ουσιαστικές αμφιβολίες, σχετικά με την ικανότητα της εταιρείας να συνεχίσει να λειτουργεί στο προβλεπόμενο μέλλον	4.38	0.868
Ενημερώνω την διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας για πιθανές παράνομες δραστηριότητες	4.40	0.842
Διασφαλίζω ότι η διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας διαβιβάζει τα ευρήματα στην επιτροπή ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου	4.28	0.935
Εφοδιάζω το Διοικητικό Συμβούλιο της ελεγχόμενης εταιρείας με ένα αντίγραφο της έκθεσης, εάν δεν το κάνει η διοίκηση της	3.93	1.084
Αξιολογώ τα χαρακτηριστικά της διοίκησης της εταιρείας, ώστε να προσδιορίσω αν μπορεί να οδηγούν σε παραποιημένη οικονομική αναφορά	4.19	0.771
Συμπεριλαμβάνω μια ανάλυση του κλάδου της εταιρείας, ώστε να προσδιορίσω αν οι συνθήκες μπορεί να οδηγήσουν σε παραποιημένη αναφορά	3.83	1.047
Εξετάζω παράγοντες, ώστε να προσδιορίσω αν τέτοιου είδους πιέσεις μπορεί να οδηγήσουν σε παραποιημένη οικονομική αναφορά	4.05	0.847
Προσδιορίζω εάν τα περιουσιακά στοιχεία της ελεγχόμενης εταιρείας είναι επιδεκτικά στην υπεξαίρεση	4.10	0.967
Αναζητώ σημάδια οικονομικής πίεσης στους εργαζόμενους της εταιρείας, που μπορεί να οδηγήσουν σε υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων της	3.82	1.086
Εξετάζω τις σχέσεις μεταξύ των εργαζομένων της εταιρείας, για να διαπιστώσω αν υφίσταται κίνδυνος υπεξαίρεσης περιουσιακών της στοιχείων	3.81	1.024
Διερευνώ τους ελέγχους που χρησιμοποιεί η ελεγχόμενη εταιρεία για την αποτροπή ή την ανίχνευση κλοπής περιουσιακών της στοιχείων	4.12	0.919
Προσδιορίζω αν τυχόν σφάλματα που αποκαλύπτονται είναι εκούσια ή ακούσια	4.27	0.882
Εστιάζω μόνο σε εκούσια σφάλματα	2.33	1.070
Ρωτώ την διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας, ώστε να προσδιορίσω πως αντιμετωπίζει τον κίνδυνο απάτης	4.43	0.748
Επιβεβαιώνω περισσότερες απαιτήσεις, ώστε να μπορώ να ανιχνεύσω καλύτερα την απάτη	3.76	1.029
Επαληθεύω περισσότερες αποστολές και πωλήσεις αγαθών, ώστε να μπορώ να ανιχνεύσω καλύτερα την απάτη	3.72	1.090
Επισκέπτομαι τις εγκαταστάσεις της ελεγχόμενης εταιρείας πιο συχνά, ώστε να μπορώ να ανιχνεύσω καλύτερα την απάτη	3.57	1.089

4.2 Επαγωγική Στατιστική

Στην παρούσα ενότητα, έγινε μια προσπάθεια ώστε να απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας, τα οποία είναι τα εξής:

- Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ελεγκτών και ο τύπος και το μέγεθος της επιχείρησης στην οποία εργάζονται σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητας τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;
- Οι αντιλήψεις των ελεγκτών αναφορικά με τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών και τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητας τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;

Για την απάντηση των παραπάνω, αρχικά δημιουργήθηκε 1 καινούργια μεταβλητή-Score, η οποία αντιπροσωπεύει το επίπεδο ενεργητικότητας των ελεγκτών για την αναζήτηση της απάτης. Η μεταβλητή αυτή αποτελείται από τον μέσο όρο 19 ερωτήσεων, η αξιοπιστία των οποίων διερευνήθηκε με τη χρήση του δείκτη Cronbach's Alpha και αναδείχθηκε αποδεκτή, καθώς ισούται με 0.889. Επομένως, η καινούργια μεταβλητή αποθηκεύει με αξιόπιστο τρόπο τις πληροφορίες των 19 ερωτήσεων. Τέλος, η μεταβλητή-Score δέχεται τιμές από το 1 έως το 5, με την αύξηση του μέσου όρου να συνεπάγεται με αύξηση της ενεργητικότητας των ελεγκτών ως προς την αναζήτηση της απάτης. Τα παραπάνω, συνοψίζονται στον Πίνακα 19 που ακολουθεί.

Πίνακας 19: Cronbach's Alpha

	Cronbach's Alpha	N of Items
Επίπεδο ενεργητικότητας στην αναζήτηση της απάτης	0.889	19

Για την απάντηση του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος χρησιμοποιήθηκε το παραμετρικό t-test και το μη παραμετρικό Kruskal-Wallis. Τα τεστ αυτά επιλέχθηκαν με βάση τις υποδείξεις του Κεντρικού Οριακού Θεωρήματος. Πιο συγκεκριμένα, η έννοια της παραμετρικότητας ή της μη παραμετρικότητας, σχετίζεται με την κανονική κατανομή μιας ποσοτικής μεταβλητής. Το θεώρημα αυτό, αποτελεί μία συντόμευση-παραδοχή, σύμφωνα με την οποία όταν για μια μεταβλητή υπάρχουν περισσότερες από 30 παρατηρήσεις, τότε αυτή τείνει ασυμπτωτικά να ακολουθεί την κανονική κατανομή. Έτσι, αποφεύγονται επιπλέον έλεγχοι και η επιλογή των τελικών τεστ βασίζεται στο κατά πόσο σε κάθε τους βαθμίδα,

υπάρχουν ή όχι πάνω από 30 παρατηρήσεις του δείγματος. Επιπροσθέτως, λήφθηκε υπόψη πως για την ανάλυση μεταβλητών που δέχονται 2 απαντήσεις (π.χ. Ναι-Όχι), δηλαδή είναι δίτιμες, τείνει να χρησιμοποιείται το t-test (παραμετρικό) ή το Mann-Whitney (μη παραμετρικό). Ωστόσο, σε περίπτωση που η μεταβλητή διαχωρίζει το δείγμα σε πάνω από 2 κατηγορίες τότε χρησιμοποιείται είτε το τεστ Anova (παραμετρικό) είτε το τεστ Kruskal-Wallis (μη παραμετρικό).

Ταυτόχρονα, για την διερεύνηση του δεύτερου ερευνητικού ερωτήματος, επιλέχθηκε ο γραμμικός συντελεστής συσχέτισης Pearson. Ο συγκεκριμένος συντελεστής κυμαίνεται από το -1 έως το 1, ενώ όσο η τιμή του πλησιάζει την απόλυτη μονάδα, τόσο πιο μεγάλη θεωρείται η ένταση της συσχέτισης των υπό μελέτη μεταβλητών.

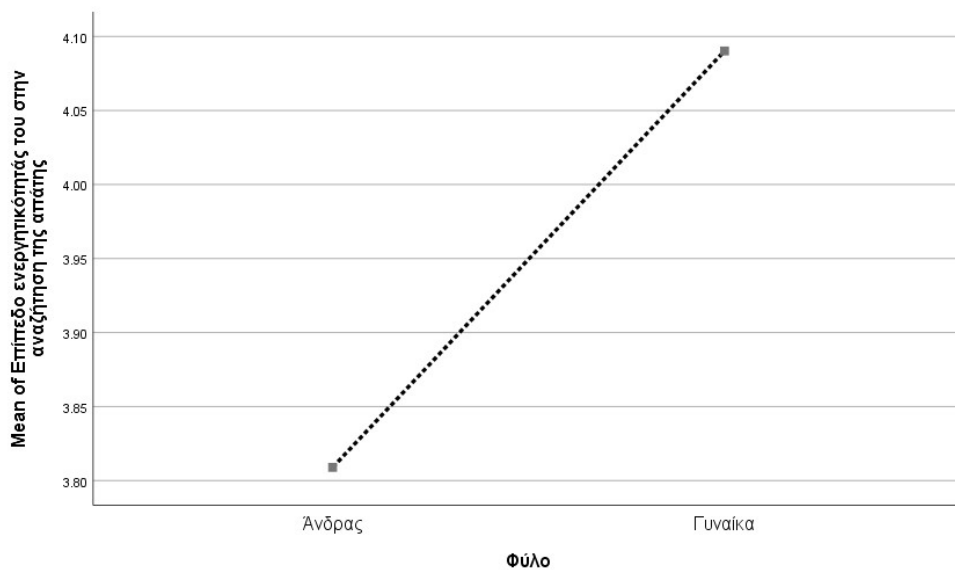
4.2.1 1^ο Ερευνητικό Ερώτημα

Στον Πίνακα 20 που ακολουθεί παρουσιάζονται οι τιμές των στατιστικών ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν. Για το φύλο και το ρόλο των ελεγκτών χρησιμοποιήθηκε το παραμετρικό t-test και για τις υπόλοιπες μεταβλητές το παραμετρικό Kruskal-Wallis. Από τις τιμές αναδείχθηκε 1 στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση ως προς το φύλο.

Πίνακας 20: Διαφοροποιήσεις ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά της εταιρείας

	Επίπεδο ενεργητικότητας στην αναζήτηση της απάτης
Φύλο	0.004
Ρόλος	0.436
Επαγγελματική εμπειρία	0.512
Τύπος εταιρείας	0.229
Αριθμός υπαλλήλων	0.429

Στο Γράφημα 17 που ακολουθεί, διερευνάται η παραπάνω στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες φαίνεται να παρουσιάζουν υψηλότερο επίπεδο ενεργητικότητας στην αναζήτηση της απάτης, συγκριτικά με τους άνδρες συμμετέχοντες.

Γράφημα 17: Διαφοροποίηση ως προς το φύλο

4.2.2 2^ο Ερευνητικό Ερώτημα

Στον Πίνακα 21, παρουσιάζονται οι τιμές των συντελεστών συσχέτισης του ελέγχου Pearson, από τις οποίες αναδείχθηκαν 6 στατιστικά σημαντικές διαφοροποιήσεις. Πιο συγκεκριμένα, όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο ενεργητικότητας των ελεγκτών στην αναζήτηση της απάτης, τόσο πιο πολύ συμφωνούν ως προς το ότι η απάτη αποτελεί μεγάλη ανησυχία για την εταιρεία, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες και πως ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης. Ταυτόχρονα, όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο ενεργητικότητας, τόσο πιο υψηλό είναι και το επίπεδο συμφωνίας των ελεγκτών ως προς το ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες, οι ελεγκτές γενικότερα πρέπει να αποκαλύπτουν απάτες και να τις αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές και πως θα επέλεγαν το ίδιο επάγγελμα εάν είχαν την δυνατότητα να επιλέξουν ξανά. Οι παραπάνω συσχετίσεις δέχονται τιμές από το 0.215 έως το 0.381 και είναι στατιστικά σημαντικές σε 95% και 99% επίπεδο εμπιστοσύνης.

Πίνακας 21: Συσχετίσεις Pearson

	Επίπεδο ενεργητικότητας στην αναζήτηση της απάτης
Νομίζω ότι η απάτη αποτελεί μεγάλη ανησυχία για τις επιχειρήσεις	.343**
Πιστεύω ότι η ανίχνευση παράνομης δραστηριότητας θα είχε αρνητική επίδραση στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών	0.079
Κατά τη γνώμη μου, οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες	.302**
Θεωρώ ότι ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης	.381**
Πιστεύω ότι ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεσή του	0.051
Νομίζω ότι το ελεγκτικό επάγγελμα κινείται προς μια πιο συντηρητική κατεύθυνση, εμμένοντας σε παλαιότερες μεθόδους και πρακτικές	0.025
Πιστεύω πως οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες	.215*
Συμφωνώ ότι οι ελεγκτές πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια του ελέγχου	0.090
Οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές	.219*
Αν είχα τη δυνατότητα να επιλέξω ξανά επάγγελμα, θα γινόμουν και πάλι ελεγκτής	.247**
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).	
*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).	

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η παραπάνω έρευνα αποσκοπεί στην διερεύνηση του ρόλου των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών στην πρόληψη, ανίχνευση και την αναφορά απάτης. Πιο αναλυτικά, στην έρευνα έλαβαν μέρος συνολικά 129 ερωτηθέντες, οι περισσότεροι εκ των οποίων άνδρες, εξωτερικοί ελεγκτές με επαγγελματική πιστοποίηση. Επιπλέον, οι περισσότεροι ερωτηθέντες έχουν 2 με 4 έτη επαγγελματικής εμπειρίας, εργάζονται σε Big 4 ελεγκτική εταιρεία ή σε κάποια άλλη εταιρεία με περισσότερους από 250 υπαλλήλους.

Συνεχίζοντας, έγινε σαφές πως η πλειοψηφία των ελεγκτών συμφωνούν πως η απάτη αποτελεί μεγάλη ανησυχία για τις επιχειρήσεις και ακόμη περισσότερο πως η ανίχνευση παράνομης δραστηριότητας θα έχει αρνητική επίδραση στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών. Επιπλέον, οι περισσότεροι ερωτηθέντες συμφωνούν σε απόλυτο βαθμό πως οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες και πως ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεση του. Ωστόσο, ουδέτεροι είναι ως προς το ότι ο ρόλος τους είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης. Σύμφωνοι επίσης είναι όσον αφορά το ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες και πως γενικότερα οι ελεγκτές θα πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια ελέγχου. Ταυτόχρονα, οι περισσότεροι ερωτηθέντες είναι σύμφωνοι ως προς το ότι είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές και ακόμα περισσότερο συμφωνούν ως προς το ότι θα επέλεγαν ξανά το επάγγελμα του ελεγκτή, εάν τους δινόταν η ευκαιρία να επιλέξουν ξανά επαγγελματική σταδιοδρομία.

Όσον αφορά την ενεργητικότητα των ελεγκτών ως προς την αναζήτηση της απάτης, αναδείχθηκε πως πιο συχνά οι ερωτηθέντες ρωτάνε την διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας για να προσδιορίσουν πως αντιμετωπίζει τον κίνδυνο απάτης και την ενημερώνουν για πιθανές παράνομες δραστηριότητες. Επιπλέον, αρκετά συμφωνούν πως αξιολογούν την ύπαρξη αμφιβολιών σχετικά με την συνέχιση λειτουργίας της εταιρείας και πως διασφαλίζουν ότι η διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας διαβιβάζει τα ευρήματα στην επιτροπή ελέγχου. Σε μεγάλο βαθμό ακόμη, φαίνεται να αξιολογούν τα χαρακτηριστικά της διοίκησης της εταιρείας για εύρεση παραποιημένης αναφοράς, αλλά και να διερευνούν τους ελέγχους που χρησιμοποιούνται για την αποτροπή ή την ανίχνευση κλοπής περιουσιακών της στοιχείων. Ωστόσο, λιγότερο συχνά επισκέπτονται τις εγκαταστάσεις για να ανιχνεύσουν κάποια απάτη και τέλος, διαφωνούν πως εστιάζουν μόνο σε εκούσια σφάλματα.

Μέσω του πρώτου ερευνητικού ερωτήματος, έγινε σαφές πως ο ρόλος των ελεγκτών, η επαγγελματική εμπειρία, η εταιρεία στην οποία εργάζονται και ο αριθμός υπαλλήλων της εταιρείας δεν σχετίζονται την ενεργητικότητά τους στην αναζήτηση της απάτης, ενώ το φύλο αλληλοεπιδρά με την ενεργητικότητα τους με στατιστικά σημαντικό τρόπο. Αναλυτικότερα, οι γυναίκες εμφανίζουν υψηλότερο επίπεδο ενεργητικότητας στην αναζήτηση της απάτης σε σχέση με τους άνδρες ελεγκτές. Επιπλέον, στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα παρατηρείται πως όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο ενεργητικότητας των ελεγκτών στην αναζήτηση της απάτης, τόσο περισσότερο συμφωνούν πως η απάτη δημιουργεί ανησυχία στις εταιρείες, οι εσωτερικοί ελεγκτές πρέπει να ανιχνεύουν παράνομες δραστηριότητες και πως γενικότερα, οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποτροπή κάθε είδους απάτης. Επιπροσθέτως, όσο πιο υψηλό το επίπεδο ενεργητικότητας στην αναζήτηση της απάτης, τόσο πιο θετική άποψη έχουν οι ελεγκτές ως προς το ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες, πως οι παράνομες δραστηριότητες πρέπει να αναφέρονται στις αρμόδιες αρχές και τέλος, πως εάν είχαν επιλογή, θα επέλεγαν ξανά το επάγγελμα του ελεγκτή.

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

6.1 Οι Αντιλήψεις των Ελεγκτών για τον Ρόλο τους στην Πρόληψη, Ανίχνευση και Αναφορά της Απάτης

Η εμπειρική μελέτη απέδειξε, αναφορικά με τις αντιλήψεις των ελεγκτών για το ρόλο τους στην πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά της απάτης, πως σχεδόν το μεγαλύτερο ποσοστό συμφωνεί με την άποψη πως οι εσωτερικοί ελεγκτές οφείλουν να αναζητούν δραστικά τις παραβατικές συμπεριφορές, τη στιγμή που το 9,30% υποστηρίζει πως οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν ευθύνονται για τον εντοπισμό της απάτης. Αμφότεροι, συνηγορούν στα ευρήματα των Jayalakshmy et al. (2005), που κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές, έναντι των εξωτερικών ελεγκτών, συμβάλλουν σημαντικότερα στον εντοπισμό και την αναφορά της απάτης. . Οι Alleyne και Howard (2005) υποστήριζαν ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου περιέχει ως μέρος της εξακρίβωσης της εγκυρότητας των οικονομικών καταστάσεων από τους εσωτερικούς ελεγκτές. Υποστήριζαν επιπλέον ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές τείνουν να υποτιμούν το έργο και τη σπουδαιότητά τους στον εντοπισμό της απάτης, προκειμένου να αποφευχθεί η νομική ευθύνη. Υπό το φως των ανωτέρω, είναι απαραίτητο για τους εσωτερικούς ελεγκτές να προσδιορίζουν τον κίνδυνο απάτης του οργανισμού, προκειμένου να προσδιορίσουν ποιες διεργασίες θα πρέπει να υπόκεινται σε έλεγχο και να ελέγχονται για αποδεικτικά στοιχεία απάτης.

Τα σχετικά αποτελέσματα καταδεικνύουν επίσης πως η πλειονότητα των ερωτηθέντων πιστεύει ότι οι ελεγκτές οφείλουν να δρουν ως παρατηρητές στη διάρκεια της διεξαγωγής του ελέγχου, ενώ ένα αξιόλογο ποσοστό διατυπώνει τη διαφωνία του με τον εν λόγω ισχυρισμό. Κατά τους Farrell και Franco (1999), παρόλο που το ευρύ κοινό εκτιμά πως η αστυνόμευση αποτελεί μέρος των καθηκόντων των ελεγκτών, οι ελεγκτές αντιθέτως κρίνουν πως αυτό ανήκει στην αρμοδιότητα των εγκεκριμένων ελεγκτών απάτης (CFEs). Ως εκ τούτου, οι ελεγκτές τείνουν να ασκούν μόνο τις αρμοδιότητες που οι ίδιοι εκλαμβάνουν ως βασικές για την ελεγκτική διαδικασία. Αντίστοιχα, ο Greenberg (1998) ισχυρίστηκε ότι οι ελεγκτές επιδιώκουν συχνά να περιορίζουν στο ελάχιστο τις υποχρεώσεις τους, επειδή ελλοχεύει ο κίνδυνος

απόλυσης σε περίπτωση που εκδηλώσουν προβληματισμό για κάποιες πρακτικές των επιχειρήσεων.

Επιπλέον, το ήμισυ των ερωτηθέντων έχει ουδέτερη θέση απέναντι στο γεγονός ότι το ελεγκτικό επάγγελμα βαίνει προς μια πιο συγκρατημένη γραμμή, ενόσω σε γενικές γραμμές δεν συμερίζονται την άποψη ότι ο σκοπός τους είναι να εμποδίσουν κάθε είδους απάτη. Τα αποτελέσματα αυτά τεκμηριώνουν την πεποίθηση ότι ο πρωτεύων προορισμός του ελέγχου συνίσταται στον προσδιορισμό της ορθής παρουσίασης των λογιστικών πληροφοριών. Ως εκ τούτου, οι ελεγκτές αδυνατούν να κατοχυρώσουν την ενδοεταιρική εχεμύθεια (Pincus, 1989; Knapp & Knapp, 2001; Chau & Yuen, 2011).

Συμπερασματικά, η μελέτη κατέδειξε πως η μέση αντίληψη των ερωτηθέντων απέχει σημαντικά από την ουδετερότητα. Τα αποτελέσματα αυτά συμβαδίζουν με εκείνα που παρήγαγαν οι Alleyne et al. (2010), που υποστήριξαν πως οι ελεγκτές είναι σε εγρήγορση κατά την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων τους για την ανίχνευση και την αναφορά της απάτης.

6.2 Οι Αντιλήψεις των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών Σχετικά με τον Ρόλο τους στην Πρόληψη, Ανίχνευση και Αναφορά της Απάτης στην Ελλάδα

Η διενεργηθείσα στατιστική ανάλυση απέδειξε, ως προς τις ομοιότητες και τις αποκλίσεις ανάμεσα στις αντιλήψεις των εσωτερικών και των εξωτερικών ελεγκτών αναφορικά με τις αρμοδιότητές τους στην πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά της απάτης, πως και οι δύο, εσωτερικοί και εξωτερικοί ελεγκτές, αξιολογούν τον ρόλο τους με τρόπο καταφατικό. Το γεγονός αυτό ανταποκρίνεται στο έτερο ζήτημα της έρευνας. Παράλληλα, τα ευρήματα αποδεικνύουν πως η γενική διαφοροποίηση ανάμεσα στους εσωτερικούς και τους εξωτερικούς ελεγκτές όσον αφορά τις απόψεις τους για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά της απάτης στην Ελλάδα κρίνεται ελάχιστη. Ως αποτέλεσμα, οι εσωτερικοί και οι εξωτερικοί ελεγκτές αναγνωρίζουν ότι είναι υπεύθυνοι για όλες τις προαναφερθείσες αρμοδιότητές τους.

Εντούτοις, οι εσωτερικοί ελεγκτές δείχνουν να προβληματίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό σε σύγκριση με τους εξωτερικούς ελεγκτές όσον αφορά την υποχρέωσή τους να αναφέρουν τα πορίσματα στις εκθέσεις τους. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να αποδίδεται στο ότι, αν και οι εξωτερικοί ελεγκτές γνωρίζουν τα αθέμιτα συστήματα, διστάζουν να τα αποκαλύψουν, ώστε να μην πλήξουν τη συνεργασία τους με τους πελάτες τους (Moriceau, 2004; Melis, 2005;

Hassink et al., 2010). Επίσης, τα σχετικά αποτελέσματα υπέδειξαν πως οι εξωτερικοί ελεγκτές αντιμετωπίζουν με μικρότερη θετική διάθεση το γεγονός ότι δρουν ως παρατηρητές κατά τη διεξαγωγή ενός ελέγχου, σε σύγκριση με τους εσωτερικούς συναδέλφους τους. Συνεπώς, οι τελευταίοι έχουν λιγότερες πιθανότητες να δράσουν ως παρατηρητές στη διεξαγωγή αυτού σε σχέση με τους εσωτερικούς. Τα προαναφερθέντα αποτελέσματα συμφωνούν με αυτά που προέκυψαν από τους Hillison et al. (1999), που κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι δυνατότητες εντοπισμού και αναφοράς απάτης ήταν υψηλότερες για τους εσωτερικούς ελεγκτές από ό,τι για τους εξωτερικούς.

Τα εν λόγω αποτελέσματα συνάδουν με αυτά που προέκυψαν από τους Hillison et al. (2000), που υποστήριζαν ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές είναι οι ιδανικότεροι για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αναφορά της απάτης.

6.3 Μέθοδοι που Ακολουθούνται για την Ανίχνευση της Απάτης στην Ελλάδα: Οι Αντιλήψεις των Ελεγκτών

Οι μέθοδοι συλλογής δεδομένων εξαρτώνται από την οπτική προσέγγιση που ακολουθείται για την άντληση συμπερασμάτων σχετικά με έναν ελεγκτικό στόχο.

Η ανάλυση των στατιστικών στοιχείων απέδειξε πως οι ελεγκτές αντιλαμβάνονται θετικά τις επιδόσεις τους στον εντοπισμό της απάτης στο πλαίσιο του ελέγχου. Οι ελεγκτές δηλαδή, θεωρούν ότι οφείλουν να δραστηριοποιούνται στην ανίχνευση της απάτης. Τα εν λόγω αποτελέσματα συνάδουν με την έρευνα των Alleyne et al. (2010). Οι τελευταίοι έδειξαν πως οι ελεγκτές καθίστανται όλο και πιο επιμελείς στην εκτέλεση των ελεγκτικών τους αρμοδιοτήτων. Τούτο γίνεται για να προστατεύσουν τα συμφέροντα των μετόχων της εταιρείας αλλά και για να βελτιώσουν την εγκυρότητα του κλάδου των ελεγκτών ενώπιον του ευρύτερου κοινού.

Η μελέτη των στοιχείων παρουσίασε επιπλέον ότι οι συνηθέστερες μέθοδοι για τον εντοπισμό της απάτης είναι η διερεύνηση των ελέγχων που εφαρμόζει η επιχείρηση για την αποτροπή ή τον εντοπισμό της κλοπής των περιουσιακών στοιχείων, η προσπάθεια για τον εντοπισμό συναλλαγών με σχετιζόμενα μέρη, η εξασφάλιση της διαβίβασης των ευρημάτων από τη διοίκηση στην επιτροπή ελέγχου του διοικητικού συμβουλίου και η αξιολόγηση της παρουσίας "σημαντικών αμφισβητήσεων" ως προς τη δυνατότητα της επιχείρησης να εξακολουθήσει να δραστηριοποιείται. Ο Vanasco (1998) ισχυρίστηκε ότι ένα ασθενές σύστημα

εσωτερικού ελέγχου παράγει δυνατότητες για απάτη και ότι το ήμισυ περίπου όλων των περιστατικών απάτης αφορούν τα οικονομικά των εταιρειών. Πρόσθεσε επίσης ότι ο στόχος των εσωτερικών ελεγκτών διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην πρόληψη της απάτης και της παραποίησης των οικονομικών εκθέσεων. Παρόλα αυτά, ισχυρίστηκε πως μόλις οι εσωτερικοί ελεγκτές ανιχνεύσουν μια απάτη, θα εξετάσουν λεπτομερώς τους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου προκειμένου να εξακριβώσουν αν υφίσταται δυσλειτουργία του συστήματος. Διαφορετικά, θα επιχειρήσουν να εντοπίσουν τον τρόπο παράκαμψης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Αυτά τα μέτρα δύνανται να συμβάλουν στην εξέλιξη αυστηρότερων ελέγχων, γεγονός που θα αποτρέψει τις αθέμιτες ενέργειες (Calboun & Luizzo, 1992).

Στο πλαίσιο της έρευνας, τέλος, παρουσιάστηκαν οι λιγότερο συνηθισμένες μέθοδοι που εφαρμόζουν οι ελεγκτές, που είναι η αξιολόγηση των σχέσεων των εργαζομένων για να εξακριβωθεί αν τίθεται κίνδυνος κατάχρησης περιουσιακών στοιχείων, η μη ενημέρωση της διοικήσεως για ενδεχόμενες παραβάσεις, η έμπρακτη ανίχνευση αθέμιτων δραστηριοτήτων και η εστίαση αποκλειστικά σε αυτόβουλα λάθη. Οι μη υψηλοί μέσοι όροι των ανωτέρω μεθόδων υποδεικνύουν πως οι ελεγκτές έχουν επίγνωση ότι οφείλουν να επιδεικνύουν τη δέουσα προσοχή και για τις εκούσιες και για τις τυχαίες εσφαλμένες ενδείξεις, που ενδέχεται να εκληφθούν ως απάτη, ενώ συγχρόνως είναι ενήμεροι ότι οφείλουν να πληροφορούν τη διοίκηση για ενδεχόμενες παραβατικές ενέργειες.

6.4 Οι Αντιλήψεις των Εσωτερικών και Εξωτερικών Ελεγκτών Σχετικά με την Δραστηριοποίησή τους στην Ανίχνευση της Απάτης στην Ελλάδα

Τα αναλυτικά στοιχεία που προέκυψαν κατέδειξαν πως οι ελεγκτές έχουν την τάση να δραστηριοποιούνται στον εντοπισμό της απάτης, με τη διαφορά όμως ότι ο μέσος όρος βαθμολογίας για όλες τις διαδικασίες υπερβαίνει τους εξωτερικούς ελεγκτές από ό,τι τους εσωτερικούς. Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα πως οι εξωτερικοί ελεγκτές καταθέτουν εντονότερη προσπάθεια να εκτιμήσουν τα γνωρίσματα της διοίκησης και να διερευνήσουν τις εργασιακές σχέσεις των υπαλλήλων, προκειμένου να διαπιστώσουν αν αυτές είναι δυνατόν να προκαλέσουν αυξημένο κίνδυνο κατάχρησης περιουσιακών στοιχείων. Συγχρόνως, οι εξωτερικοί ελεγκτές επιχειρούν σκληρότερα από τους εσωτερικούς να εξακριβώσουν αν οι όποιες αποκλίσεις είναι σκόπιμες ή μη σκόπιμες. Τα αποτελέσματα παρουσίασαν επίσης ότι

υφίσταται ελάχιστη απόκλιση ανάμεσα στις απόψεις των εσωτερικών και των εξωτερικών ελεγκτών όσον αφορά τις μεθόδους εντοπισμού των περιπτώσεων απάτης.

Τα ερευνητικά πορίσματα συνάδουν με την έρευνα των Moyes και Hassan (1996). Οι τελευταίοι απέδειξαν ότι ο ρυθμός εντοπισμού της απάτης δεν επηρεάζεται από το είδος του ελεγκτή και κατά τους ίδιους, κάποιοι ενδέχεται να πιστεύουν πως οι εσωτερικοί ελεγκτές λειτουργούν αποδοτικότερα στον εντοπισμό της απάτης σε σύγκριση με τους καθώς διαθέτουν το προνόμιο να είναι ενταγμένοι στην υπό έλεγχο εταιρεία. Κάποιοι άλλοι θεωρούν πως οι εξωτερικοί ελεγκτές, ένεκα της πολύπλευρης εμπειρίας τους στη διενέργεια ελέγχων σε ποικίλες εταιρείες, ενδεχομένως να αποδεικνύονται πιο αποδοτικοί από τους εσωτερικούς. Εν τέλει, τα ευρήματα της παρούσας μελέτης συνηγορούν υπέρ της δεύτερης υπόθεσης και επαληθεύουν τα συμπεράσματα των Gras-Gil et al. (2012), σύμφωνα με τα οποία η σύμπραξη εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών επιφέρει μεγαλύτερη επιτυχία στον εντοπισμό και την αποτροπή της απάτης.

6.5 Περιορισμοί της Έρευνας

Μολονότι η εν λόγω έρευνα εξασφαλίζει πλήθος καινούργιων γνώσεων στον τομέα της μελέτης των φαινομένων απάτης και ελέγχου, παρουσιάζει ορισμένες ελλείψεις. Αρχικά, αναφέρεται αποκλειστικά στους ελεγκτές και εξετάζει μόνο τις απόψεις τους ως προς την πρόληψη, τον εντοπισμό και την υποβολή εκθέσεων σχετικά με την απάτη. Δεν μελέτησε λοιπούς συντελεστές οι οποίοι θα μπορούσαν να ασκήσουν επιρροή στη δραστηριότητα απάτης, για παράδειγμα τον ρόλο της επιτροπής ελέγχου, της διοίκησης ή του κώδικα δεοντολογίας για τους υπαλλήλους, που αποτελούν ζωτικά στοιχεία της επιχειρηματικής διοίκησης. Κατά δεύτερον, η έρευνα οροθετήθηκε λόγω του μέσου που εφαρμόστηκε για τη λήψη των στοιχείων. Παρότι οι κλίμακες "Likert" αποτελούν κοινή πρακτική, μειώνουν τις απαντήσεις που οι συμμετέχοντες δύνανται να παρέχουν, με επακόλουθο η κλίμακα να μην ανταποκρίνεται με ακρίβεια στις απόψεις των ερωτηθέντων. Για μια σφαιρικότερη άποψη, χρήσιμη θα ήταν η διενέργεια ποιοτικής ανάλυσης. Τέλος, ο λεπτός χαρακτήρας του ζητήματος και η ροπή των ελεγκτών να προφυλάξουν τους εαυτούς τους και τις επιχειρήσεις τους ενδέχεται να έχουν εκμιαεύσει απαντήσεις που κρίνονται κοινωνικά αποδεκτές από τους συμμετέχοντες. Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα χρήζουν προσεκτικής ερμηνείας.

6.6 Μελλοντική Έρευνα: Προτάσεις

Προς επίλυση των ανωτέρω θεμάτων, η αξιοποίηση των ποιοτικών συνεντεύξεων σε συνάρτηση με το πρότυπο του τριγώνου της απάτης, θα συνέβαλε στη διεξαγωγή μελλοντικών ερευνών στον τομέα της απάτης. Οι ημιδομημένες συνεντεύξεις συντελούν στη λήψη πιο αξιόπιστων και συγκεντρωτικών δεδομένων και, ως εκ τούτου, δύνανται να σχηματίσουν μια σαφέστερη άποψη για τις πρακτικές δυσχέρειες που καλούνται να διαχειριστούν οι ελεγκτές στην απόπειρά τους να εντοπίσουν και να καταγγείλουν την απάτη των επιχειρήσεων. Επιπλέον, η ανάλυση των πραγματικών κρουσμάτων εταιρικής απάτης ενδέχεται να συμβάλει στη βελτιστοποίηση των σύγχρονων μεθόδων εντοπισμού και αναφοράς αυτής. Η τριπλή αυτή μέθοδος δύναται να συμβάλει στην κατανόηση από τους μελλοντικούς ερευνητές των κινήτρων, των αντιλήψεων, των αξιών και των στάσεων που συνδέονται με την εξιχνίαση της απάτης. Παράλληλα, η ενδεχόμενη μελλοντική έρευνα μπορεί να εστιάσει στην ποιότητα του ελέγχου και στον αποτελεσματικότερο τρόπο με τον οποίο οι ελεγκτές μπορούν να εντοπίσουν και να γνωστοποιήσουν την απάτη των επιχειρήσεων. Η μελλοντική έρευνα μπορεί ακόμη να προσανατολιστεί στη διεξαγωγή ερευνών σχετικά με την ανεπαρκή γνώση και ικανότητα των ελεγκτών, τον τρόπο με τον οποίο ενεργούν μετά τον εντοπισμό της απάτης ή σε θέματα που θίγουν την αυτονομία των ελεγκτών. Με τα δεδομένα που είναι δυνατόν να συγκεντρωθούν από την ανωτέρω μελλοντική έρευνα υπάρχει η δυνατότητα να ενισχυθεί η ποιότητα των μεθόδων εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου της επιχείρησης καθώς και να αναβαθμιστεί η εγκυρότητα των στοιχείων που προκύπτουν από τις επιμέρους επιχειρήσεις.

7. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2021), *Ρόλος των ελέγχων και στόχοι της Επιτροπής*, [Online], Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/auditing-companies-financial-statements_el [Ημερομηνία πρόσβασης 19 Σεπτεμβρίου 2021].
- Νικολαΐδου, Δ., (2017), *Ο ρόλος του ελεγκτή στον εντοπισμό της απάτης: μελέτη περίπτωσης*, [Online], Διαθέσιμο στο: <https://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/21247> [Ημερομηνία πρόσβασης 10 Σεπτεμβρίου 2021].
- Φίλιου, Β. Α. (2021), *Παθολογίες της λογιστικής*, [Online], Διαθέσιμο στο: <https://www.accountancygreece.gr/pathologies-tis-logistikis/> [Ημερομηνία πρόσβασης 17 Οκτωβρίου 2021].
- Abbott, L. J., Parker, S. & Peter, G. F. (2012), “Internal audit assistance and external audit timeliness”, *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*, Vol 31, No. 4, pp. 3-20.
- Alleyne, P. & Howard, M. (2005), “An explanatory study of auditors’ responsibility for fraud detection in Barbados”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 20, No. 3, pp. 284-303.
- Alleyne, P., Persaud, N., Alleyne, P., Greenidge, D. & Sealy, P. (2010), “Perceived effectiveness of fraud detection audit procedures in a stock and warehousing cycle: Additional evidence from Barbados”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 25, No. 6, pp. 553-568.
- American Institute of Certified Public Accountants (AICPA), (2002), *Consideration of Fraud in a Financial Statement Audit*, [Online], Available at: <https://www.aicpa.org/content/dam/aicpa/research/standards/auditattest/downloadabledocuments/au-00316.pdf> [Accessed on 20 August 2021].
- Apostolou, B. A., Hassell, J. M., Webber, S. A. & Sumners, G. E. (2001), “The relative importance of management fraud risk factors”, *Behavioral Research in Accounting*, Vol. 13, No. 1, pp. 1-24.
- Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) (1996), *Report to the Nation on Occupational Fraud and Abuse*, [Online], Available at: https://www.acfe.com/uploadedfiles/acfe_website/content/documents/1996-rttn.pdf [Accessed on 24 July 2021].
- Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) (2008), *Report to the Nation on Occupational Fraud and Abuse*, [Online], Available at:

https://www.acfe.com/uploadedFiles/ACFE_Website/Content/documents/2008-rttn.pdf

[Accessed on 24 July 2021].

- Association of Certified Fraud Examiners (ACFE) (2010), *Report to the Nation on Occupational Fraud and Abuse*, [Online], Available at: https://www.acfe.com/uploadedFiles/ACFE_Website/Content/documents/rttn-2010.pdf [Accessed on 24 July 2021].
- Beasley, M. S., Carcello J. V., Hermanson, D. R. & Neal, T. L. (2010), *Fraudulent Financial Reporting 1998-2007: An Analysis of US Public Companies*, New York: Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).
- Biegelman, M. T. (2013), *Faces of Fraud*, Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Bierstaker, J. L., Brody, R. G. & Pacini, C. (2006), “Accountants’ perceptions regarding fraud detection and prevention methods”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 21, No. 5, pp. 520-535.
- Bishop, T. J. F. (2004), “Preventing, deterring, and detecting fraud: What works and what doesn’t”, *Journal of Investment Compliance*, Vol. 5, No. 2, pp. 120-127.
- Bonner, S. E., Palmrose, Z.-V. & Young, S. M. (1998), “Fraud type and auditor litigation: An analysis of SEC accounting and auditing enforcement releases”, *The Accounting Review*, Vol. 73, No. 4, pp. 503-532.
- Burnaby, P., Howe, M. & Muehlmann, B. W. (2009), “Detecting fraud in the organization: An internal audit perspective”, *Journal of Forensic & Investigative Accounting*, Vol. 3, No. 1, pp. 195-233.
- Calboun, C. H. & Luizzo, A. J. (1992), “Team partners in fraud detection”, *The CPA Journal*, Vol. 62, No. 10, pp. 32-35.
- Carcello, J. V., Hermanson, D. R. & Raghunandan, K. (2005), “Factors associated with US public companies’ investment in internal auditing”, *Accounting Horizons*, Vol. 19, No. 2, pp. 69-84.
- Carpenter, B. W. & Mahoney, D. P. (2001), “Analyzing organizational fraud”, *Internal Auditor*, Vol. 58, No. 2, pp. 33-38.
- Chadwick, W. (1995), “Tough questions, tougher answers”, *Internal Auditor*, Vol. 53, No. 6, pp. 63-65.
- (Chartered Institute of Internal Auditors, 2021) *What is an EQA (External Quality Assessment)?*, [Online], Available at: <https://www.iaa.org.uk/about-us/external-quality-assessment/> [Accessed on 16 June 2021].
- Chartered Institute of Internal Auditors, (2021), *What is internal audit?*, [Online], Available at: <https://www.iaa.org.uk/about-us/what-is-internal-audit/> [Accessed on 12 June 2021].

- Chau, G. & Yuen, Y. (2011), *Auditors responsibilities and procedures for detecting fraud*, [Online], Available at: <http://www.google.ae/#hl=en&tbo=d&scient=psyb&q=Auditors+Responsibilities+and+Procedures+for+Detecting+Fraud&oq> [Accessed on 25 July 2021].
- Church, B. K., McMillan, J. J. & Schneider, A. (2001), “Factors affecting internal auditors’ consideration of fraudulent financial reporting during analytical procedures”, *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, Vol. 20, No. 1, pp. 65-80.
- Cohen, J., Krishnamoorthi, G. & Wright, A. (2002), “Corporate governance and the audit process”, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 19, No. 4, pp. 573-594.
- Dritsas, S. S. (2015), *Audit Risk Model: A historical overview*, [Online], Available at: https://www.researchgate.net/publication/282572325_Audit_Risk_Model_A_historical_overview [Accessed on 29 July 2021].
- Farrell, B. R. & Franco, J. R. (1999), “The role of the auditor in prevention and detection of business fraud: SAS No. 82”, *Western Criminology Review*, Vol. 2, No. 1, pp. 1-12.
- Fornell, C. & Larcker, D. F. (1981), “Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error”, *Journal of Marketing Research*, Vol. 18, No. 1, pp. 39-50.
- Goodwin, J. (2004), “A comparison of internal audit in the private and public sectors”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 19, No. 5, pp. 640-650.
- Gras-Gil, E., Marin-Hernandez, S. & Garcia-Perez de Lema, D. (2012), “Internal audit and financial reporting in the Spanish banking industry”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 27, No. 8, pp. 728-753.
- Graycar, A. & Sidebottom, A. (2012), “Corruption and control: A corruption reduction approach”, *Journal of Financial Crime*, Vol. 19, No. 4, pp. 384-399.
- Greenberg, H. (1998), “The auditors are always last to know”, *Fortune*, Vol. 138, No. 4, pp. 228-230.
- Hassink, H., Meuwissen, R. & Bollen, L. (2010), “Fraud detection, redress and reporting by auditors”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 25, No. 9, pp. 861-881.
- Herdman, R. (2002), *Making audit committees more effective*, [Online], Available at: <https://www.sec.gov/news/speech/spch543.htm> [Accessed on 7 July 2021].
- Hillison, W., Pacini, C., Sinason, D., Carson, J. M. & Marlett, D. C. (2000), “The insurance firm internal auditor as fraud-buster”, *CPCU Journal*, Vol. 53, No. 3, pp. 168-178.
- Hillison, W., Pacini, X. & Sinason, D. (1999), “The internal auditor as fraud-buster”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 14, No. 7, pp. 351-362.

- Holm, C., Langsted, L. B. & Seehausen, J. (2012), “Establishing proactive auditor responsibilities in relation to fraud: The role of the courts and professional bodies in Denmark”, *International Journal of Auditing*, Vol. 16, No. 1, pp. 79-97.
- Institute of Internal Auditors (IIA) (2012), *International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing (Standards)*, [Online], Available at: <https://na.theiia.org/standardsguidance/Public%20Documents/IPPF%202013%20English.pdf> [Accessed on 10 August 2021].
- International Federation of Accountants (IFAC) , (2012), *The auditor’s responsibilities relating to fraud in an audit of financial statements*, [Online], Available at: <https://www.ifac.org/system/files/downloads/a012-2010-iaasb-handbook-isa-240.pdf> [Accessed on 23 August 2021]
- James, C. (2021), *What Is Fraud?*, [Online], Available at: <https://www.investopedia.com/terms/f/fraud.asp> [Accessed on 12 September 2021].
- James, K. L. (2003), “The effects of internal audit structure on perceived financial statements fraud prevention”, *Accounting Horizons*, Vol. 17, No. 4, pp. 315-327.
- Jayalakshmy, R., Seetharaman, A. & Khong, T. W. (2005), “The changing role of the auditors”, *Management Auditing Journal*, Vol. 20, No. 3, pp. 249-271.
- Knapp, C. A. & Knapp, M. C. (2001), “The effects of experience and explicit fraud risk assessment in detecting fraud with analytical procedures”, *Accounting, Organization and Society*, Vol. 26, No. 1, pp. 25-37.
- Krambia-Kapardis, M. (2001), *Enhancing the Auditor’s Fraud Detection Ability: An Interdisciplinary Approach*, Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Krambia-Kapardis, M. (2010), “Neural networks: The panacea in fraud detection?”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 25, No. 7, pp. 659-678.
- Lee, T. H., Md Ali, A. & Gloeck, J. D. (2008), “A study of auditors’ responsibility for fraud detection in Malaysia”, *Southern African Journal of Accountability and Auditing Research*, Vol. 8, pp. 27-34.
- Levitt, A. (1998), *Corporate governance: Integrity in the Information Age*, [Online], Available at: https://www.sechistorical.org/collection/papers/1990/1998_0312_LevittCorporate.pdf [Accessed on 13 September 2021].
- Lin, S., Pizzini, M., Vargus, M. & Bardhan, I. R. (2011), “The role of the internal audit function in the disclosure of material weaknesses”, *The Accounting Review*, Vol. 86, No.1, pp. 287-323.

- Lou, Y., Hua, N. & Wang, M. (2009), “Fraud risk factor of the fraud triangle: Assessing the likelihood of fraudulent financial reporting”, *Journal of Business and Economics Research*, Vol. 7, No. 2, pp. 61-78.
- Martinis, M. D., Fukukawa, H. & Mock, T. J. (2011), “Exploring the role of country and client type on the auditor’s client risk assessments and audit planning decisions”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 26, No. 7, pp. 543-565.
- McEnroe, J. & Martens, S. C. (2001), “Auditors’ and investors’ perceptions at the “Expectation Gap””, *Accounting Horizons*, Vol. 15, No. 4, pp. 545-558.
- Melis, A. (2005), ‘Corporate governance failures: To what extent is Parmalat a particularly Italian case?’, *Corporate Governance: An International Review*, Vol. 13, No. 4, pp. 478–488.
- Montgomery, D. D. & Beasley, M. S. (2002), “Auditors’ new procedures for detecting fraud”, *Journal of Accountancy*, Vol. 193, No. 5, pp. 63-66.
- Moriceau, J. L. (2004), “What can we learn from a singular case like Enron”, *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 16, No. 6, pp. 787-796.
- Moyes, G. D. & Hassan, I. (1996), “An empirical analysis of fraud detection likelihood”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 11, No. 3, pp. 41-46.
- Moyes, G. D., Mohamed Din, H. F. & Omar, N. H. (2009), “The effectiveness of the auditing standards to detect fraudulent financial reporting activities in financial statement audits in Malaysia”, *International Business and Economics Research Journal*, Vol. 8, No. 9, pp. 1-18.
- Nickolas, S. (2021), *What is accounting fraud*, [Online], Available at: <https://www.investopedia.com/ask/answers/032715/what-accounting-fraud.asp> [Accessed on 15 October 2021].
- Norman, C. S., Rose, A. M. and Rose, J. M. (2010), “Internal audit reporting lines, fraud risk decomposition, and assessments of fraud risk”, *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 35, No. 5, pp. 546-557.
- Nunnally, J. C. (1978), *Psychometric Theory*, 2nd ed. New York: McGraw-Hill.
- Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994), *Psychometric Theory*, 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- O’Reilly-Allen, M. & Zikmund, P. E. (2013), “Whose responsibility is it to deter and detect fraud? The role of management, the auditor, and the fraud examiner”, *Journal of Global Business Management*, Vol. 5, No. 1.
- Omar, N. & Abu Bakar, K. M. (2012), “Fraud prevention mechanisms of Malaysian government-linked companies: An assessment of existence and effectiveness”, *Journal of Modern Accounting and Auditing*, Vol. 8, No. 1, pp. 15-31.

- Page, M. (2014), *What do auditors in the UK mean by “reasonable assurance”?*, [Online], Available at: <https://www.icaew.com/~media/Files/Technical/Audit-and-assurance/audit-quality/audit-quality-forum/what-do-auditors-in-the-uk-mean-by-reasonable-assurance.pdf> [Accessed on 15 July 2021].
- Perry, L. M. & Bryan, B. J. (1997), “Heightened responsibilities of the internal auditor in the detection of fraud”, *Managerial Finance*, Vol. 23, No. 12, pp. 38-43.
- Phua, C., Lee, V., Smith, K. & Gayler, R. (2010). *A comprehensive survey of data mining-based fraud detection research*, [Online], Available at: <http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1009/1009.6119.pdf> [Accessed on 18 August 2021].
- Pincus, K. V. (1989), “The efficacy of a red flags questionnaire for assessing the possibility of fraud”, *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 14, No. 1&2, pp. 153-164.
- Ramos, J. (2003), “Auditors’ responsibility for fraud detection”, *Journal of Accountancy*, Vol. 95, No. 1, pp. 28-36.
- Rezaee, Z. (2004), “Restoring public trust in the accounting profession by developing anti-fraud education, programs, and auditing”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 19, No. 1, pp. 134-148.
- Richards, L. A. (2002), *Remarks at the 2002 Internal Auditor Division Annual Conference*, [Online], Available at: <http://www.sec.gov/news/speech/spch591.htm> [Accessed on 8 June 2021].
- Saxunova, D. (2012), “Investigation of suspected fraud”, *International Journal of Business and Management Studies*, Vol. 1, No. 2, pp. 347-364.
- Sidani, Y. M. (2007), “The audit expectation gap: Evidence from Lebanon”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 22, No. 3, pp. 288-302.
- Smith, M. (2003), *Research Methods in Accounting*, London: Sage Publications.
- Smith, M., Omar, N. H., Sayd Idris, S. Z. & Baharuddin, I. (2005), “Auditors’ perception of fraud risk indicators”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 20, No. 1, pp. 73-85.
- Stirbu, D., Moraru, M., Farcane, N., Blidisel, R. & Popa, A. (2009), “Fraud and error: Auditors’ responsibility levels”, *Annales University Apulensis Series Oeconomica*, Vol. 11, No. (1), pp. 54-64.
- Terzungwe, N. (2012), “Expected benefits of implementing global accounting standards by Nigerian business entities”, *International Journal of Business and Management*, Vol. 7, No. 15, pp. 98-104.
- Thomas, C. W. & Clements, C. E. (2002), “The internal auditor’s role in the detection and prevention of fraud: A post-SAS No. 82 analysis”, *Internal Auditing*, Vol. 17, No. 4, pp. 3-13.

- Vanasco, R. R. (1998), “Fraud auditing”, *Managerial Auditing Journal*, Vol. 13, No. 1, pp. 4-71.
- Vousinas, G. L. (2019), “Advancing theory of fraud: the S.C.O.R.E. model”, *Journal of financial Crime*, Vol. 26, No. 1, pp. 372-381
- Wallace, W. A. & Kreutzfeldt, R. W. (1991), “Distinctive characteristics of entities with an internal audit department and the association of the quality of such departments with errors”, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 7, No. 2, pp. 485-512.
- Wells, J. (2002), “Let them know someone’s watching”, *Journal of Accountancy*, Vol. 193, No. 5, pp. 106-110.
- Zhang, P. (2007), “The impact of public’s expectations of auditors on audit quality and auditing standards compliance”, *Contemporary Accounting Research*, Vol. 24, No. 2, pp. 631-654.

8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

8.1 Συνοδευτική Επιστολή

Θέμα: Οι αντιλήψεις των ελεγκτών ως παράγοντας της ενεργητικότητάς τους στην πρόληψη, ανίχνευση και αναφορά της οικονομικής απάτης.

Η έρευνα αυτή διεξάγεται υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Ο σκοπός αυτής της μελέτης είναι να καλύψει το κενό στη βιβλιογραφία σχετικά με το ρόλο των ελεγκτών, εσωτερικών και εξωτερικών, στην πρόληψη, ανίχνευση και αναφορά απάτης, διατυπώνοντας τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

1. Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των ελεγκτών και ο τύπος και το μέγεθος της επιχείρησης στην οποία εργάζονται σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητάς τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;
2. Οι αντιλήψεις των ελεγκτών αναφορικά με τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών και τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης σχετίζονται με το επίπεδο ενεργητικότητάς τους στην καταπολέμηση των οικονομικών απατών;

Το ερωτηματολόγιο θα συμπληρωθεί ηλεκτρονικά στην ακόλουθη διεύθυνση:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSf_v9wSdTU2pe6R4o84W1KwBIcm1WPpOTsMIRLtpjmbu6BPGQ/viewform?usp=sf_link

Θα χρειαστείτε περίπου 10 λεπτά για να το ολοκληρώσετε. Δεν υπάρχει κανένας απολύτως κίνδυνος για τους συμμετέχοντες καθώς αυτή η μελέτη προορίζεται αποκλειστικά για ακαδημαϊκούς σκοπούς και κάθε συμμετοχή είναι αυστηρά εθελοντική. Δεν θα αποκαλυφθεί κανενός η ταυτότητα. Μπορείτε να αποχωρήσετε από την έρευνα οποιαδήποτε στιγμή επιθυμείτε και τα δεδομένα υπόκεινται στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων 2016/679. Μόνο τα συγκεντρωτικά αποτελέσματα των εθελοντικών απαντήσεων θα καταγράφονται και θα αναφέρονται.

Για τυχόν ερωτήσεις ή ενδοιασμούς που έχετε αναφορικά με την παρούσα έρευνα παρακαλώ επικοινωνήστε μαζί μου με έναν από τους παρακάτω τρόπους επικοινωνίας.

Όπως ανέφερα, η επιτυχία αυτής της μελέτης εξαρτάται από τη συμμετοχή σας. Ως εκ τούτου, η συμβολή σας σε αυτή την προσπάθεια θα εκτιμηθεί πολύ.

Με εκτίμηση,

Παπαγεωργίου Δημήτριος

Μεταπτυχιακός φοιτητής ΠΜΣ Εφαρμοσμένης Λογιστικής & Ελεγκτικής

Τρόποι επικοινωνίας:

email: dpapageo94@yahoo.com

κινητό: 6978712613

8.2 Ερωτηματολόγιο

8.2.1 Ενότητα 1^η: Πληροφορίες σχετικά με τους τους ερωτηθέντες και τις εταιρείες που εργάζονται

1.1 Παρακαλώ προσδιορίστε το φύλο σας.

- Άρρεν
- Θήλυ

1.2 Παρακαλώ προσδιορίστε τον ρόλο σας.

- Εσωτερικός ελεγκτής
- Εξωτερικός ελεγκτής
- Άλλο:.....

1.3 Παρακαλώ προσδιορίστε τους ακαδημαϊκούς ή και επαγγελματικούς σας τίτλους.

- Πτυχίο σε οικονομικές επιστήμες ή διοίκηση επιχειρήσεων ή λογιστική & χρηματοοικονομική
- Μεταπτυχιακό στη λογιστική ή ελεγκτική
- Μεταπτυχιακό στα πληροφοριακά συστήματα ή στην αναλυτική των δεδομένων
- Επαγγελματική πιστοποίηση (ACCA, ICAEW, ΣΟΕΛ κλπ)
- Άλλο:.....

1.4 Παρακαλώ αναφέρετε την επαγγελματική σας εμπειρία ως ελεγκτής σε χρόνια.

- Λιγότερο από 2 χρόνια
- Από 2 έως 4 χρόνια
- Από 4 έως 6 χρόνια
- Από 6 έως 8 χρόνια
- Από 8 έως 10 χρόνια
- Περισσότερο από 10 χρόνια

1.5 Παρακαλώ προσδιορίστε τον τύπο της εταιρείας που εργάζεσθε.

- Big 4 ελεγκτική εταιρεία
- Άλλη ελεγκτική εταιρεία (εκτός Big 4)
- Πολυεθνική εταιρεία (όχι ελεγκτική)
- Άλλη εταιρεία (όχι ελεγκτική, όχι πολυεθνική)
- Άλλο:.....

1.6 Παρακαλώ προσδιορίστε τον αριθμό των υπαλλήλων στην εταιρεία σας.

- Λιγότεροι από 50 υπάλληλοι
- Από 50 έως 250 υπάλληλοι
- Περισσότεροι από 250 υπάλληλοι

8.2.2 Ενότητα 2^η: Οι αντιλήψεις του ελεγκτή για τον αντίκτυπο της απάτης στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών. Παρακαλώ προσδιορίστε το βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας σχετικά με τις παρακάτω προτάσεις από την πλευρά της θέσης που κατέχετε.

2.1 Νομίζω ότι η απάτη αποτελεί μεγάλη ανησυχία για την επιχείρηση.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

2.2 Πιστεύω ότι η ανίχνευση παράνομης δραστηριότητας θα είχε αρνητική επίδραση στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

8.2.3 Ενότητα 3^η: Οι αντιλήψεις των ελεγκτών για τον ρόλο τους στην πρόληψη και ανίχνευση της απάτης. Παρακαλώ πολύ προσδιορίστε τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις από την πλευρά της θέσης που κατέχετε.

3.1 Κατά τη γνώμη μου οι εσωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να ερευνούν ενεργά για παράνομες δραστηριότητες.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

3.2 Θεωρώ ότι ο ρόλος του ελεγκτή είναι η αποτροπή κάθε είδους απάτης.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

3.3 Πιστεύω ότι ο ελεγκτής είναι υπεύθυνος να αναφέρει όλα τα ευρήματα ελλείψεων και απάτης στην έκθεσή του.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

3.4 Νομίζω ότι το ελεγκτικό επάγγελμα κινείται προς μια πιο συντηρητική κατεύθυνση, εμμένοντας σε παλαιότερες μεθόδους και πρακτικές.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

3.5 Πιστεύω πως οι εξωτερικοί ελεγκτές θα έπρεπε να είναι υπεύθυνοι να ερευνούν για παράνομες δραστηριότητες.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

3.6 Συμφωνώ ότι οι ελεγκτές πρέπει να ενεργούν ως επιτηρητές κατά τη διενέργεια του ελέγχου.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

3.7 Οι ελεγκτές είναι υπεύθυνοι για την αποκάλυψη της απάτης και την αναφορά τέτοιων ευρημάτων στις αρμόδιες αρχές.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

3.8 Αν είχα τη δυνατότητα να επιλέξω ξανά επάγγελμα, θα γινόμουν και πάλι ελεγκτής.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

8.2.4 Ενότητα 4^η: Οι αντιλήψεις του ελεγκτή σχετικά με την ενεργητικότητά του στην αναζήτηση της απάτης. Παρακαλώ πολύ προσδιορίστε τον βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας σας με τις παρακάτω προτάσεις από την πλευρά της θέσης που κατέχετε.

4.1 Αναζητώ ενεργά για παράνομες δραστηριότητες.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.2 Ερευνώ, ώστε να αποκαλύψω πιθανές παράνομες συναλλαγές συνδεδεμένων μερών.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.3 Αξιολογώ αν υπάρχουν ουσιαστικές αμφιβολίες, σχετικά με την ικανότητα της ελεγχόμενης εταιρείας να συνεχίσει να λειτουργεί στο προβλεπόμενο μέλλον.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.4 Ενημερώνω τη διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας για πιθανές παράνομες δραστηριότητες.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.5 Διασφαλίζω ότι η διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας διαβιβάζει τα ευρήματα στην επιτροπή ελέγχου του Διοικητικού Συμβουλίου.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.6 Εφοδιάζω το Διοικητικό Συμβούλιο της ελεγχόμενης εταιρείας με ένα αντίγραφο της έκθεσης, εάν δεν το κάνει η διοίκησή της.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.7 Αξιολογώ τα χαρακτηριστικά της διοίκησης της ελεγχόμενης εταιρείας, ώστε να προσδιορίσω αν μπορεί να οδηγήσει σε παραποιημένη οικονομική αναφορά.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.8 Συμπεριλαμβάνω μια ανάλυση του κλάδου στον οποίο ανήκει η ελεγχόμενη εταιρεία, ώστε να προσδιορίσω αν οι συνθήκες του συγκεκριμένου κλάδου μπορεί να οδηγήσουν σε παραποιημένη οικονομική αναφορά.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.9 Εξετάζω παράγοντες όπως η πίεση για απόκτηση πρόσθετου κεφαλαίου, ώστε να προσδιορίσω αν τέτοιου είδους πιέσεις μπορεί να οδηγήσουν σε παραποιημένη οικονομική αναφορά.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.10 Προσδιορίζω εάν τα περιουσιακά στοιχεία της ελεγχόμενης εταιρείας είναι επιδεκτικά στην υπεξαίρεση.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.11 Αναζητώ σημάδια οικονομικής πίεσης στους εργαζόμενους της ελεγχόμενης εταιρείας, που μπορεί να οδηγήσουν σε υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων της, από αυτούς.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.12 Εξετάζω τις σχέσεις μεταξύ των εργαζομένων της ελεγχόμενης εταιρείας, για να διαπιστώσω αν υφίσταται κίνδυνος υπεξαίρεσης περιουσιακών της στοιχείων από αυτούς.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.13 Διερευνώ τους ελέγχους που χρησιμοποιεί η ελεγχόμενη εταιρεία για την αποτροπή ή την ανίχνευση κλοπής περιουσιακών της στοιχείων.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.14 Προσδιορίζω αν τυχόν σφάλματα που αποκαλύπτονται είναι εκούσια ή ακούσια.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.15 Εστιάζω μόνο σε εκούσια σφάλματα.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.16 Ρωτώ την διοίκηση της ελεγχόμενης εταιρείας, ώστε να προσδιορίσω πως αντιμετωπίζει τον κίνδυνο απάτης.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.17 Επιβεβαιώνω περισσότερες απαιτήσεις, ώστε να μπορώ να ανιχνεύσω καλύτερα την απάτη.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.18 Επαληθεύω περισσότερες αποστολές και πωλήσεις αγαθών, ώστε να μπορώ να ανιχνεύσω καλύτερα την απάτη.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

4.19 Επισκέπτομαι τις εγκαταστάσεις της ελεγχόμενης εταιρείας πιο συχνά, ώστε να μπορώ να ανιχνεύσω καλύτερα την απάτη.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα